Pécs

VII. KELET-MECSEK

Városrészi közösségi interjúk

Készült a TOP-6.9.2-16-PC1-2017-00001 azonosító számú, „A helyi identitás és kohézió erősítése Pécs városában” című projekt keretében

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Andrásbánya-völgy
Pécsbánya-telepi temető
Karolina-kúlfejtés
Pécsbányatelepi-tó
Czerék-völgy
Szabolcs temető
Csertető
Masa-tető
Masa-oldal
Dobogó
Lápa
Szabad-föld
Felső homok
Gesztenyés
Domörkapu

VII. KELET-MECSEK

Városrészi közösségi interjúk

Impresszum

ISBN 978-615-6035-05-9 (online)
ISBN 978-615-6035-04-2 (nyomtatott)

Felelős kiadó: Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata
dr. Páva Zsolt polgármester

Szerkesztette:
Pécsi Helyi Akciócsoport Egyesület

A kiadvány a TOP-6.9.2-16-PC1-2017-00001
– „A helyi identitás és kohézió erősítése Pécs városában" projekt keretében készült.

Minden jog fenntartva!
Pécs, 2019.

Tartalom

Köszöntők 4
Bevezető 6
Szakmai interjúk 7
Belányi Lajosné 7
Dr. Bredács Alice Mária 10
Csonka Edit 14
Dr. Lakatos Szilvia 19
Molnár Ferenc 26
Pál Miklós 30
Pelle János 34
Várnai Anna 37
Vozár Pál 44
Összefoglaló 49
Kirajzolódott pozitív fókuszpontok a Kelet-mecseki városrészekben 50
Problémák, változásokra irányuló válaszok a Kelet-mecseki városrészekben 50
Személyes szerepvállalás lehetőségei 50
A „Helyi identitás és kohézió erősítése Pécs városában” című projekt célterületei 52

Tisztelt Pécsi Polgárok!

Városunk 2018-ban indította útjára „A helyi identitás és kohézió erősítése Pécs városában” című projektet, melynek célja a közösségek kezdeményező és cselekvőképességének fejlesztése, a közösségi szerepvállalás, a helyi lakosság identitásának erősítése és a társadalmi kohézió elősegítése. E program keretében 2019 őszétől három esztendőn át helybeli együttműködéseken alapuló közösségi kezdeményezések, események valósulnak meg.

A másfél éven át tartó előkészítő munkában a kapcsolatépítés került előtérbe, melynek során a közösségi és kulturális élet meghatározó szereplőit, helyi polgárait, véleményformálóit kérdeztük a helyi közérzetről, az egyén és a közösség kapcsolatáról, a városi identitás személyes vonatkozásairól, a közösségi fejlesztési elképzelésekről és a cselekvési kapacitásokról. Pécsett több, mint 400 fő segítette ezt a tervezőfolyamatot. Kulturális és oktatási intézményeink dolgozóinak és a város civil aktivistáinak támogatására számítva igyekeztünk megismerni és feltárni azokat a lehetőségeket, melyek a hétköznapokban is erősíthetik Pécs közösségi értékeinek meghatározását, és a városrészekre irányulóan a szűkebb környezetünk fejlődését is.

A projekt keretében 13 városrész civil életét, annak múltját és jelenét feltáró dokumentum is készült azzal a céllal, hogy rohanó világunkban bemutassa közösségeink tevékenységét és azok színtereit, láttatva a magunk, mint a közösségekben élők számára is azt a színes világot, ami az aszfalt, beton és kő alkotta építmények mellett körülvesz mindannyiunkat. E kötetek mellett az interjúválaszok összesítése során kirajzolódó cselekvési elképzelések sok esetben túlmutatnak a városrészek határain, de ez számunkra természetes. Pécs sokszínűsége és gazdag kulturális hagyatéka, a városrészeink kialakulásának és fejlődésének eltérő időbeliségéből eredően határozza meg az itt élők mindennapjait. Nem tekinthetünk a városunkat alkotó egyes területekre önálló vagy másoktól független egységekként, ugyanakkor fontos, hogy az adott lakókörnyezetben is teret nyerjen az aktív közösségi élet és az ott élők cselekvő szerepvállalása.

E kiadványsorozatban a városrészben készített interjúk közül válogattunk, valamint Pécs városát alkotó 13 városrész közösségi felméréseinek összegzéseit tesszük közkinccsé. Az eredmények a helyi lakosok érték- és problémaköreinek megismeréséhez, a cselekvési javaslatok feltérképezéséhez adtak támpontokat, melyekre a projekt keretében megvalósuló programok is épülnek.

Bízunk benne, hogy e városrészi közösségi események aktív résztvevőjeként mind többeket köszönthetünk, személyesen is hozzájárulva a szűkebb lakossági együttműködések erősödéséhez!

Páva Zsolt, Pécs Megyei Jogú Város polgármestere

Tisztelt Pécsi Polgár! Kedves Olvasó!

Olyan kiadványt vehet kezébe az érdeklődő, amely kivételes figyelemre tarthat igényt. Olyan dokumentum gyűjteményt lapozhat, olvashat, amely személyes interjúkat tartalmaz: pécsi emberek mondják el a városról, szűkebb lakókörnyezetükről véleményüket, tapasztalatukat a közösségi életről, beszélnek hagyományokról, kulturális értékekről. Megtudhatjuk, hogy ma a Pécsett élő, a városért tenni akaró polgárok hogyan tevékenykednek a városrészben, ahol élnek, és miért tartják fontosnak a közösség erősítését; hogyan segítik egymást és a környezetük jobbá tételét.

Ez a szociológiai „pillanatfelvétel" – amely tizenhárom interjúkötetből tevődik össze –, több szempontból érdekes, és nemcsak az érintett személyek és közösségek számára. A város társadalmi röntgenképét vetíti elénk: megmutatja azokat a gazdasági-politikai és társadalmi változásokat, folyamatokat, amelyek az elmúlt évtizedben a város életében végbementek, elkezdődtek. Világosan érzékelteti azokat a képződményeket, szociális erővonalakat, amelyek ma meghatározzák, befolyásolják a város lakóinak életét, és amelynek legjellemzőbb vonása a helyi, kisközösségek megerősödése, a „pécsiség" megélése, város életének formálása.

Miért és kinek fontos ez a kiadvány?

A városfejlesztés tudatos tervezést kíván. Ismerni kell ehhez a jelen állapotokat, gazdasági és humán erőforrásokat, a társadalmi rétegek helyzetét, kívánalmait, és az elérni kívánt célt: milyen legyen Pécs élete az elkövetkezendő évtizedekben? Hogyan őrizhetjük meg évezredes szellemi-kulturális értékeinket a modern, 21. századi körülmények között? Milyen módszerrel, milyen stratégiával valósíthatjuk meg közösségi értékeink „társadalmasítását"?

Ezekre a kérdésekre segít választ találni a kötetben olvasható kilenc interjú. Városvezetőként nagyon fontosnak tartom a pécsi polgárok véleményét, szándékait, kezdeményezéseit. Meggyőződésem, hogy nélkülük nem lehet sikeres Pécs, együtt kell a város jövőjét felvázolni, kiérlelni és aztán közösen megvalósítani, felépíteni. Ebben a helyi kisközösségek lehetnek a legfőbb partnereink, a legfőbb segítőink, a legjobb inspirálóink, hiszen a város eleven szervezetének a vérkeringését, szívverését jelentik.

Ezt felismerve, támogattuk „A helyi identitás és kohézió erősítése Pécs városában" elnevezésű programot, amelynek előkészítő fázisát lezárja, összegzi az interjúkötet.

Köszönet mindenkinek, aki részt vett a munkában. Köszönet illeti azokat a szervezeteket, egyesületeket, helyi kisközösségeket, amelyek eddig is hozzájárultak „pécsiségünk" erősítéséhez, gazdagításához. Hiszek a további együttműködés sikerében, és a jövőben is számítunk hasznos közösségi tevékenységükre.

Őri László, Pécs Megyei Jogú Város alpolgármestere

Bevezető

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata a Pécsi Helyi Akciócsoporttal (HACS) együttműködésben *A helyi identitás és kohézió erősítése Pécs városában* című projekt keretében egy közösségi alapú helyi programalkotási folyamat megvalósítását vállalta a lakosok és szervezeteik részére. A három éven át zajló, alulról jövő civil kezdeményezéseknek, kisléptékű, városrészi összefogáson alapuló eseményeknek és nagyobb ívű közösségi folyamatok létrejöttének teret és anyagi támogatást biztosító projekt előkészítésében a mintegy 400 lakossal készült irányított interjú Pécs egészét lefedő 13 városrészben került rögzítésre.

Az elemzési eredmények 13 önálló kötetben jelennek meg, kiegészülve több, a városrészi vagy szervezeti tevékenységeket is megvilágító interjúval is.

A helyi civil közösségek programalkotó munkáját segítve a helyi egyesületek, alapítványok, önszerveződő közösségek aktivistái és a város kulturális-szellemi életét meghatározó döntéshozók, intézményvezetők nyilatkoztak arról, hogy miként látják Pécs, és azon belül a városrészek, vagy az ott működő szervezetek jelenét, és miképpen fogalmazzák meg a szükséges változások lényegi kérdéseit munkájukban vagy a közösség mindennapjaiban.

A város közösségi és kulturális életéről gyűjtött információk a társadalmi egyeztetésen alapuló, 2019-2022 között három éven át zajló kisközösségi kezdeményezésekre építő közösségi programok megalapozását szolgálják. Az interjúkból kirajzolódó városrészi információk, adatok a helyi közösség munkájához adnak szélesebb körű szempontokat. Cél volt az aktuális társadalmi és gazdasági környezet detektálása és a mobilizálható közösségi erőforrások feltárása, továbbá azon problématerületek meghatározása, melyek megoldásában az alulról jövő beavatkozások nyomán a helyi lakosság is közreműködhet.

Ezúton is szeretnénk megköszönni az együttműködését azoknak, akik a közösségi interjúk elkészítésében segítették munkánkat!

Belányi Lajosné

Összefogás Mecsekszabolcsért Egyesület
elnök

Köszönöm, hogy elfogadta a felkérésünket! Ön Pécsett született és itt is él. Kérem meséljen az életéről a gyermekkorától kiindulva!

4 éves korom óta lakom Mecsekszabolcson, így szinte magától adódik, hogy nagyon szeretem ezt a területet. A hely érdekessége, hogy a nevét folyamatosan változtatták: volt Pécsszabolcs, Mecsekszabolcs és Szabolcsfalu is. Mivel itt nőttem fel, a falusias közeg megőrzése a szívügyemmé vált. A gyermekkoromat is meghatározta az összefogás és az emberek egymás iránti tiszteletének az átélése. Az, hogy ezt megőrizzük, a mai napig motivál engem. A lakosok közti kapcsolatot jól mintázza, hogy iskolás koromban a hírem, hogy aznap, hogy viselkedtem, előbb hazaért, mint én magam. Fontos még elmondani, hogy egy bányász területről beszélünk, amihez én is szorosan kapcsolódom, hiszen bányász családban nevelkedtem – nagyapám a mecseki szénbányák igazgatója volt. Ő a mai napig nagy példaképem, hiszen szegénységben született, és szegénységben is halt meg annak ellenére, hogy meg lett volna a lehetősége arra, hogy sokkal jobb anyagi helyzetben élje le az életét, de ő mégis mindig Szabolcsfalut választotta.

Az Egyesület kialakulásának is ez a kiindulópontja, hiszen tapasztalhattuk, hogy egyre elhanyagoltabbá vált a környék. A régi jó dolgok, mint a programok, a közösségek együttléte elkezdtek hiányozni az életünkből. Szabolcson, tekintve, hogy eredetileg egy önálló település volt, volt óvoda, iskola, pékség és húsbolt is, tehát mondhatni minden, ami a mindennapi élethez szükséges lehet. A városhoz csatolás után kicsit ez az önálló élet hangulata megszűnt, de a bányászmúlt fenntartotta a települést. Ebből is látható, hogy a problémák akkor kezdtek előjönni, amikor bezártak a bányák. Rengeteg munkalehetőség megszűnt a területen, Szabolcsfalu pedig mondhatni a város „mostohagyermekévé" vált. Ez elég okot adott arra, hogy megpróbáljunk egyesületi keretek között javítani a helyzeten, ami nem volt egyszerű, mert abban az időben rengeteg hasonló szervezet volt a környéken. Valóban igaz, hogy akkor már mondhatni túl sok volt a Szabolcsfaluban működő egyesület, de mindenkinek megvolt a saját szakterülete, amin munkálkodott.

Első célként a bányászemlékek, rendezvények visszaszerzését tűztük ki, hiszen többen is úgy gondoltuk, hogy annak idején a Bányász napi megemlékezés egy országos szintű rendezvény volt, ami Csertetőn zajlott. Amikor a bányák bezártak, ezek a rendezvények is elaprózódtak. Voltak próbálkozásaink annak érdekében, hogy ezek a rendezvények visszakerüljenek a méltó helyükre. Az első 4 évben ezt sikerült is megvalósítanunk, de sajnos utána már nem. Az biztos, hogy igény van a rendezvényre, hiszen már a legelső eseményen is 1000 fő volt jelen, akik között többen Pestről utaztak haza csak azért, hogy itt legyenek és részt vegyenek a programon.

Az Egyesület 2011-ben alakult. Kérem mesélje el, hogy a Bányász Napokon kívül milyen rendezvények valósultak még meg a városrészben!

Próbáltuk korosztályonként megszólítani a lakóközösséget, így rengeteg programunk volt az évek során. Volt kerékpáros vetélkedőnk családoknak. Ez egy több körös KRESZ és ügyességi vetélkedő volt Szabolcsfaluban, a Hősök terén, a meszesi iskolában, majd zárásként újra Szabolcsfaluban. Nagyon jól sikerült, több száz embert megmozgatott. Az idősebb korosztálynál hangversennyel próbálkoztunk, aminek eredményeképpen egy házaspár gyermekei azóta is orgonálni tanulnak, és igencsak büszkék vagyunk rájuk. Ez nagyjából 60-70 főt mozgatott meg. Emellett mi is részt vettünk a Te szedd! akcióban, amikor elindult, sőt, első alkalommal azt is el tudtuk érni, hogy a Hősök tere legyen a központ. A szabolcsi iskola felújításában is szerepet vállaltunk, ami azért különleges, mert egy évekig tartó huzavonának vetettünk véget. Egy nagyszerű összefogást tudtunk létrehozni a falu lakosságának segítő szándékával, illetve a városvezetés támogatásával, így készülhetett el a volt iskolaépületből a közösségi ház. Ami még említést érdemel, azok a tavaszi rendezvényeink. Retró akadályverseny, ahol a gyerekek szüleikkel együtt közösen vettek részt, kihasználva Mecsekszabolcs természeti lehetőségeit! Már sokadik alkalommal rendeztük meg a Tavaszi Zsongás Mecsekszabolcson elnevezésű programot, aminek elég érdekes a története. A rendezvény az iskola felújításának ideje alatt született. Az építkezésen a szakhatósági engedélyekkel adódtak problémák, így nem tudtuk időben megnyitni az épületet, viszont maga a megnyitó rendezvény már be volt harangozva. A megnyitó helyett megcsináltuk a Tavaszi Zsongást a Pataki Mihály Emlékparkban, amin több száz ember jelent meg. Az Emlékparkot szintén a mi egyesületünk alkotta meg a város segítségével. Volt egy pályázat, ahol mi a „Miénk a tér" kategóriába pályáztunk, aminek keretein belül egy elhanyagolt területen építettük meg a Pataki Mihály Emlékparkot. Ide hozzuk ki most már minden évben a Tavaszi Zsongást, ahol piknikezünk vagy nyársas ételeket sütünk.

Csináltunk kiállításokat is, főként a bányászat témakörében. De volt olyan is, aminek az volt a különlegessége, hogy a helyi lakosság által készített helyi fotókat mutattuk be. Ez egy gyönyörű összeállítás volt, hiszen csodálatos természeti adottságaink vannak.

Hozzánk tartoznak mindemellett a helyi klubok is. A településen találhatunk Asszony Klubot, Borász Klubot, melyek a régmúltban még önállóan tevékenykedtek, más működési struktúrával, de mint minden, ez is megváltozott. Ők maguk döntöttek úgy, hogy szükségük van egy nonprofit szervezetre, amihez csatlakozhatnak. Nagy örömömre a mi egyesületünket választották erre a célra. Ennek eredményeképpen az egyesület jelenlegi létszáma közel 90 fő. Folyamatosan haladunk előre, éppen alakulóban van egy varróklub, ami a már működő Asszony Klubnak egy csoportja lesz. A múlt héten volt az első kezdeményezés ezzel kapcsolatban, így én bízom benne, hogy életképes lesz.

Milyen az együttműködés a többi szervezettel?

Itt az a fő kérdés, hogy kit veszünk bele ebbe a körbe. Ha a Keleti városrészt vesszük alapul, akkor az ott működő civil szervezetekkel jó kapcsolatot ápolunk. Konfliktusok természetesen vannak, és

lesznek is, de ez nem baj. Én ahhoz tartom magam, hogy amikor egyeztetünk, legyünk dinamikusak, mondjuk el a véleményünket, de ha megegyeztünk valamiben, az olyan legyen, hogy mindenkinek megfeleljen amennyire csak lehet és senki se menjen el rossz szájízzel. Tiszteletben kell tartani, hogy mindenkinek más az érdeke, de én úgy gondolom, hogy ez a sok különböző érdek azért képes közös nevezőre jutni, mert a cél közös: a helyi közösség kimozdítása és összekovácsolása. Fontos, hogy az emberek újra tudjanak egymással beszélni. Nagyon jó volt ezzel kapcsolatban a Szomszédünnep, ami városi kezdeményezés volt. Bennünket kértek fel arra, hogy itt is valósítsuk meg ezen kezdeményezést, amiről elmondhatom, hogy igencsak jól sikerült.

Ha bármit megvalósíthatna, hogyan képzelné el Mecsekszabolcs jövőjét?

Elsősorban az itt található természeti értékeket kellene megbecsülni, kiaknázni. A közelben van például István-akna, amivel fogalmunk sincs, hogy mi van, pedig ez muzeális érték volt régen. Nagyon sokan nem tudják, hogy 3 olyan tó van Szabolcsfaluban, ami vetekedhetne a Malomvölgyi-tóval, hiszen megvan az adottsága ahhoz, hogy turisztikai hellyé váljon. Véleményem szerint ez lenne a legfontosabb. Sajnos azt tapasztalom, hogy a természet kezdi visszavenni tőlünk azt, ami az övé, és ezt most nem a jó értelemben mondom. Ott volt például a Lelovics-kert, ahova már nem mennek el a gyerekek játszani, mert olyan közösségek vették birtokba, akik miatt alkalmatlanná vált a hely erre a célra. Mindennek ellenére én úgy gondolom, hogy a folyamatos jelenlét, a folyamatos programlehetőség segítene. Páran még a mai napig polgárőrök vagyunk, ezt is ki lehet használni. Persze ehhez az embereknek is változniuk kellene, hiszen én úgy látom, hogy már átbillentek a ló másik oldalára és csak kapni akarnak, de adni már nehezen. Azt vallom, hogy nekünk is kell adni ahhoz, hogy tudjunk kérni és ezáltal kaphassunk.

Szabolcsfalu természeti energiáit a felszínre kell hozni.

Dr. Bredács Alice Mária

PTE Művészeti Kar Zeneművészeti Intézet Zenei elméleti és Kórus Tanszék adjunktus

Pécsett született, jelenlegi munkahelye, a tanulmányai és az otthona is a városhoz kötődik, Tüke pécsi. Mit jelent Önnek pécsinek lenni, mi köti Pécsbányához?

A múltam, a jelenem és a jövőbeli lehetőségeim ide kötnek Pécshez, itt dolgozom az egyetemen, nem is kérdés, hogy itt éljek. A várost szeretem, szeretek itt lakni. Egyébként Pécsbányán élek, ez kifejezetten szép része Pécsnek, bár vannak elmaradottabb területei is a városrésznek, amelyek fejlesztésre szorulnak. A gyerekkorom és a múltam Pécsbányához köt, de jelenleg is itt lakom. Az édesapám okleveles bányamérnök volt és egy viszonylag ismert személyiség Pécsbányán. Régen a közösség szorosabb kapcsolatokat ápolt. Rendszeresek voltak a helyi kisközösségi összejövetelek. A bányászmúlt miatt összetartóbbak voltak az emberek, mint ma. Most nehezebb összeszervezni az embereket egy közös ügy köré, azonban vannak ma is olyan témák, amelyek mögé szívesen odaállnak a helyi emberek. Ilyen például a bányarekultiváció. Az ezt a témát érintő fórumok mindig teltházasak. Mindig van egy stabil vezető magja a közösségnek, akik köré szerveződnek a többiek. A közösségi életem egy része Pécsbányához kötődik, ahol – férjemmel együtt – aktív tagja vagyok a közösségnek.

Pécsen belül más városrésszel van kapcsolata?

Mivel Pécsbánya Pécs peremterületén van, mindig „bejárónak” számítottam. Oktatói munkám a Zsolnay Kulturális Negyedhez köt, a PTE Művészeti Karán tanítok. A Negyed impozáns, az egyetemi negyedben van színházterem, koncertterem és kiállítási lehetőség is.

Mindez nagyon jó, de úgy gondolom, hogy a város perifériáira is nagyobb hangsúlyt kellene fordítani, több anyagi forrás biztosításával. Rendbe kellene hozni az utakat, a járdákat, a temetőt, a templomot. A rekultiváció lehetőséget adna a parkosításra, esetleg sétautak, gyermektábor kialakítására, vagy a terület másféle hasznosítására.

Tanítok egy inkluzív pedagógia elnevezésű tantárgyat a PTE Művészeti Karán. Ezt továbbgondolva inkluzív közösségi szervezésről is beszélhetnénk. Ennek módszereiben lehetne az az összetartó erő, amely egy ennyire összetett lakosságú városrészt képes lenne összefogni. Fontos, hogy akik a közösségi tevékenységet szervezik, azok képesek legyenek olyan módon koordinálni a programokat és a közösség tagjait, hogy mindenkit meg tudjanak szólítani.

Jelenleg a pécsbányai közösségi élet leghangsúlyosabb pontja a bánya rekultivációjának kérdése. Ha ez megvalósulna, akkor ki lehetne alakítani itt egy olyan területet, ahová érdemes lenne az embereknek kiutazniuk a Belvárosból. Például a sport, a kirándulás, a természeti értékek vonzanák ide

az embereket, a rekreációra fókuszálva. A rekultivációs munka az ígéretek ellenére nagyon lassan halad. Bízunk benne, hogy hamarosan érzékeljük a változásokat. Az egész város szempontjából és oktatáspolitikai szempontból is úgy gondolom, hogy a sportolás és a természetben való tartózkodás lehetősége nagyon fontos dolog lenne.

Kérem beszéljen az inkluzív pedagógiáról és ezáltal az inkluzív közösségi szervezésről!

Az inkluzív pedagógia sarokpontja az embereknek az egymás iránt érzett maximális elfogadás és a sokszínűség értékelése, amely megmutatkozik a különböző kultúrákhoz kapcsolódó téri és tárgyi környezeti értékek bemutatásában, interakcióiban, az együttműködésben és főleg a folyamatos megújulni tudás (nem pedig a leépülés) képességében. Az inkluzív közösségé való fejlődéshez azonban sokkal több anyagi forrásra és jó szakemberekre lenne szükség.

A programok szervezésébe, koordinálásába, megvalósításába mindenki bevonható, önkéntesként. Az önkéntesség lényege az, hogy megtapasztaljuk azt, hogy az önkéntes tevékenység sosem öncélú. Mindig részesül a tevékenység hasznából az egész közösség. A pécsi lakosság a Gesztenye Liget Fesztivál miatt ilyenkor októberben kilátogat ide. Ez a program eléggé változatos lehetőségeket kínál a gyerekeknek is és a szülőknek is.

Más típusú rendezvényeket is szoktak szervezni Pécsbányán, de ezekben mi nem igazán veszünk részt. Tartanak ruhabörzét, a Közösségi Házzal szemben álló épület külső falait kifestették Katona Krisztina vezetésével a roma gyerekek. A terület aktivistái sokszor szerveznek szemétszedési akciót. Ezekbe sok ember részt vesz. Együtt próbálják szépíteni a környezetet, de ennek a szervezésnek kimondottan nevelő célzata is van. A játszóteret is felújították.

Milyen módon változtatna a pécsbányai kulturális és közösségi életen?

Amikor én gyerekként Pécsbányán éltem, akkor a bányászati iskolával együtt négy iskola volt itt, német tagozattal és komoly sportélettel. A településnek volt kórháza, gyógyszertára, orvosi és fogorvosi rendelője, néhány szakboltja, cukrászdája, fodrászata, patyolatja, saját piaca, tűzoltósága, focipályája, kézilabdapályája. Volt egy csodálatos és látogatott arborétuma és rengeteg kulturális programja. A programok egy részének helyet adott az egykor – a pécsiek körében - híres Gesztenyés parkerdő.

Később a Pécsbányai Közösségi Ház és az iskola kultúraformáló szerepe egymás mellett futott. Ma már csak a Közösségi Ház működik. Azokat a kezdeményezéseket, amelyeket elindítottak, tovább kellene folytatni, illetve még dinamikusabbá kellene tenni. Például a Gesztenyés parkerdőben egykét kiszáradt fát megfaragtak a Művészeti Kar szobrász szakos hallgatói. Az 1998. évi bányásznapon bányászemlékművet kapott a település, amely Vanyúr István szobrászművész alkotása. A településen ma is áll a Gróf Széchenyi István akna, de a Bányászati Múzeum nem itt van, pedig érdekes látványosság lenne. 2003-tól a pécsbányai templomból bányász toronyzene szólt egy ideig. Az erdei utak és a környékbeli vadászházak, pihenők és források nagyon látogatottak voltak. Már biztosan

nem találnék oda a régi kedvelt kirándulóhelyekre, mert nincsenek olyan szépen kialakítva az utak, mint régen. Hát ezeket kellene részben folytatni, vagy feleleveníteni. A gyermekek táboroztatása is jó ötlet lenne.

A kórház épülete az impozáns nagy kertjével azonban üresen áll, Pécs egyik legnagyobb magára hagyott és pusztulásra ítélt épülete. Ha felújítanák, lehetne benne például idősek otthona. Az iskolaépületek nagy részét lebontották, egyet pedig átalakítottak. Más funkciót kapott. Úgy gondolom, hogy legalább alsó tagozat szintjén érdemes lett volna megtartani az iskolát, hogy ne kelljen buszozniuk a gyerekeknek.

Más közösségi tér van a városrészben?

Valamikor komoly hitélet volt a telepen. Az egyházi ünnepeken igen látogatott volt a templom. Gyerekként bejáratosak voltunk a plébániára és ismertük a templom és a gyönyörű templomudvar minden zegét-zugát. A pécsbányai templomban ma már nem rendeznek esküvői szertartást, pedig lehetne és a Közösségi Ház is alkalmas lehet a vigadalom megtartására.

Egykor különböző ifjúsági és felnőtt sportcsapatok birtokolták a helyi sportlehetőségeket. A focipálya még működik.

Ha kulturális programon szeretne részt venni vagy szórakozni, akkor a város adta lehetőségek közül mit részesít előnyben?

Szórakozni bejövünk a városba, színházba, hangversenyterembe, de mi moziba is szeretünk járni. A Kodály Központ megvalósításában a férjem műszaki ellenőrként vett részt, így alapjaitól láttam az épület felépülését és a hangtechnikájának kialakítását. A Kodály Központ nagyon vonz minket.

A helyi programok szervezésében is részt veszünk, bár ebben inkább a férjem jeleskedik.

Aktív tagja valamilyen civil közösségnek?

Engem a civil szférában való tevékenykedésem kivisz a városból. Tagja vagyok a különböző pedagógiai társaságoknak, a Magyar Tudományos Akadémia helyi és országos Pedagógiai Bizottságának, az országos szintű tehetségfejlesztő szervezeteknek. Részt veszek országos szintű pedagógiai kutatásokban. Kutatási eredményeimről szeretek konferenciákon előadást tartani és más – ezekhez kapcsolódó – feladatokat is ellátni.

Miben látja a helyi közösség aktivitásának titkát vagy esetleges hiányát?

A család egy fontos kérdés, ha egy olyan programot rendeznek, ahol a gyerekekkel együtt vehetnek részt az emberek, akkor motiváltabbá válnak. A régebbi programok azért voltak érdekesek, mert bevonták a család minden tagját. Most a gyerekek elhelyezése a nők számára jelentős probléma. Ha például van asszonytorna, akkor kell mellette egy gyerektorna is, hogy megoldott legyen a gye-

rekek lefoglalása és felügyelete is. Úgy gondolom, hogy komplexebb módon kellene gondolkodni a programtervezésről. Ezért lenne jó a rekultivált helyszínen egy sportcentrum vagy egy szórakoztató centrum kialakítása, ahová hétvégén kimehetnének a családok és ott rendezvényeket tudnának szervezni számukra. A Gesztenye Liget Fesztivál és a külfejtés rekultivációja átírhatja a városrésszel szemben kialakult előítéleteket. Az új közösségi tereken a különböző helyzetű családok többet találkozhatnának egymással, tanulhatnának egymástól, a problémáikat jobban megbeszélhetnék. A Közösségi Ház programjait is ki lehetne szélesíteni. Vannak erre irányuló kezdeményezések is. A Közösségi Ház környezetében vannak lovak, van néhány strucc. A gyerekek – akár terápiás jelleggel – lovagolhatnának itt, nem kell hozzá például Üszögpusztára utazni.

Pécsbányának van egy jól működő intézménye, ahol a mozgássérült gyerekekkel foglalkoznak. Ezt a lehetőséget feltétlenül meg kell nekik adni.

Tehát az egykoron virágzó Pécsbánya tartogat még lehetőségeket és vannak már megvalósult dolgok is. Érdemes lenne foglalkozni a területtel, mert Pécs egyik igen értékes része lehetne.

Milyen programok szervezését javasolja Pécsbányán?

Ahogy Pécsszabolcson is, Pécsbányán is jelentős a roma lakosság. A kultúrájuk és főzési, étkezési szokások jelentős értéket képviselnek. Nagyon jó dolog lenne a többség és a kisebbség közelítésére, ha megmutatnák azt, hogy ők nagyon jól főznek, táncolnak, zenélnek. Így lehetne – inkluzív módon – a kulturálódás különböző formáit közelíteni egymáshoz. Nem a feszültséget növelni, hanem a sokszínűséget kiemelni. A szemléletváltást segítené az új típusú közösségfejlesztési módszerek alkalmazása és megismertetése az egyes csoportokkal. A társadalmi elfogadásra és megértésre törekvés kulcsfontosságú a mindennapi életben és az egyes rendezvények, programok kapcsán is. Azonban hangsúlyoznom kell, hogy ez részben több anyagi forrást részben pedig szakképzett szervezők és más szakemberek nagyobb számú jelenlétét igénylik.

Csonka Edit

Generáció Egyesület
társelnök

Mit jelent az Ön számára pécsinek lenni? Mit jelent maga a pécsiség?

Első generációs pécsi vagyok, a szüleim vidékről költöztek a városba. Érkezésük a bánya iparosodásához köthető, a jobb megélhetés reményében döntöttek e település mellett. A város sok tekintetben beváltotta a reményeiket, lehetőségeket teremtett számomra.

Roma származású felmenőkkel rendelkezem, s ebből következően én magam is e nemzetiséghez tartozónak vallom magam. Édesanyám és édesapám segédmunkásként dolgozott, fontosnak tartották, hogy én többre vigyem, szakmát tanuljak. Ugyan felnőttként értem el e célt, de elmondhatom, beváltottam az álmukat. Nem volt könnyű eljutni idáig. Az, hogy gyermekkorom óta e város lakója vagyok, azzal jár, hogy végigjártam már jó néhány lépcsőfokot: óvoda, általános iskola, középiskola. Emlékeim szerint cigány származásúként eléggé be voltunk skatulyázva. A Szigeti városrészhez tartozó Köztársaság Téri Általános Iskolába jártam, ahol roppant nehéz volt egyedüli cigányként helytállni az osztályban. Ellenben, mivel már akkor is nagy öntudattal és erős önérzettel rendelkeztem, nem tudtak elnyomni. A szociális érzékenységem már itt is megmutatkozott: voltunk néhányan romák az általános iskolában, s én mindig segítettem nekik. Ez önként jött. Tudtam, hogy mit akarok. Az volt az elsődleges cél, hogy megváltoztassam a romákkal szembeni előítéleteket. Fiatalon az ember azt gondolja, hogy meg tudja váltani a világot, engem akkor ez motivált.

Pécsinek lenni nehéz dolog az én számomra. Látom a város szépségeit és hiányosságait is. Szép a történelmi része. Úgy gondolom, hogy aki ide születik, az büszke ezekre az értékekre. Én is büszke vagyok. Mindig a Belvárosban éltem, nem is tudnám máshol elképzelni az életemet. Számomra ez egy önfeledt ragaszkodás a városrész iránt. Pécset számomra szerethetővé teszi emellett a mediterrán légköre is. Ehhez kapcsolódóan bennem az a gondolat társult, hogy a napsütéses órák számából adódóan az embereknek itt barátságosabbnak kell lenniük az átlagosnál. Ebben sajnos csalódnom kellett.

Mi ösztönözte, hogy közösségi szerepvállalásba kezdjen?

Ahogy korábban is utaltam rá, már az általános iskolában megnyilvánult bennem a közösségi tenni akarás, s a szakmunkásképző elvégzése után ez csak tovább erősödött. Az intézményben ketten voltunk roma származásúak, s ez ott is nehézséget okozott. Hiába bizonyítottam, a tanároknál is megmutatkozott az előítéletesség, be voltam skatulyázva. Viszont a kitartásom és a nagy szám miatt nem tudtak mit kezdeni velem, kénytelenek voltak elfogadni. Már 20 évesen tudtam, hogy mit

akarok: bizonyítani, hogy az ember több mint származás, elsősorban ember. Akkortájt részt vettem egy betegápoló tanfolyamon, ami kimondottan romáknak szerveződött. A résztvevők vidékről, nagyobb városokból érkeztek, s azt láttam, hogy szükséges, hogy itt valami elinduljon, meg kell mutatni a társadalom felé, hogy igenis értelmesek vagyunk. Ezen a tanfolyamon nagyon sok pozitív visszajelzést kaptam a személyemmel kapcsolatosan, s arra vonatkozóan is, hogy van keresnivalóm ezen a területen. Az egyik tanárom akkor már egy egyesületet vezetett, az ő lelkesedése, az órák alatti megnyilvánulásai nagyon motiváltak engem. A tanfolyam elvégzését követően nem sikerült bekerülni sem egy nyugdíjas házba, sem szociális területen munkát találni. Nem tudom mi volt ennek az oka. Ekkor viszont a fent említett tanárom felajánlotta, hogy dolgozzak az egyesületében. Ez egy nagyon jó terep volt számomra, ma már 26 éve vagyok tagja a közösségnek.

Ezt követően 16 éven keresztül képviselőként tevékenykedtem a roma nemzetiségi önkormányzatban. Ez is meghatározó volt az életemben, mivel láttam az egész mélységét, s hogy lehet segíteni. Szép 16 év volt, sok embernek segítettünk. Nem az volt az elsődleges cél, hogy én jóllakjak, hanem, hogy mindenki jóllakjon abból a kicsiből is, ami van. Az a mottóm, hogy a levesből mindenki kapjon. A 16 év nagyon szerves civil munkával telt, sokat fejlődtem. Aztán kicsit belefáradtam.

A Generáció Egyesületet 2001-ben hozták létre, akkor még csak a tagja voltam. Nagyon tetszett, hogy a szervezet akkori elnökének az volt a mottója, hogy közösen, együtt Pécsért. Annak idején a szervezet kimondottan pécsi jellegű volt, nem csak roma származásúak voltak az egyesületben, hanem a társadalom egésze képviseltette magát. Tetszett az, hogy fiatalos lendülettel bírt, s hogy mindenhonnan, minden rétegből verbuválódott a tagbázisa. Rengeteg önkéntese volt. Azt gondoltam, hogy valami megmozdulhat, elindulhat. Aztán jött egy váltás: az elnök kiment szerencsét próbálni Nyugatra.

Ma én a Generáció Egyesület társelnöki tisztségét töltöm be. Azt gondoltam, hogy úgy demokratikus, ha nem egyedül hozok döntéseket, hanem megosztom a vezetői hatáskörbe tartozó feladatokat és hatásköröket valakivel. Így tettünk. Sikerként éltem meg, hogy az évek során több egyetemi végzettséggel rendelkező fiatalt sikerült bevonnunk az egyesületbe, s tevékeny munkára ösztönözni a közösség javára. Szeretnénk, ha minél több korosztályt el tudnánk érni. E cél mentén igyekszünk a tevékenységünket megszervezni.

Van arról valamilyen adat, hogy a Generáció Egyesület célközönsége többségében mely korosztályhoz tartozik, Pécs mely városrészéből verbuválódik?

Főként nagycsaládosokról van szó. Többségében a Kertvárosból és a keleti városrészből, a Hősök tere és Meszes környékéről érkeznek érdeklődők. A kertvárosiak kicsit jobb módú családok, innen például nem kizárólag romák látogatják a rendezvényeinket, de a többségi társadalom képviselői is. Ott jobb az együttélés. Volt rá példa, hogy egy roma származású tagunk beszervezte a nem roma

szomszédját, s ő aztán hozott másokat is. Fontos, hogy elindult valami. A meszesi résszel kicsit óvatosabban szoktunk bánni.

A korosztályt tekintve törekszünk mindenkit megszólítani, igyekszünk olyan rendezvényeket szervezni, olyan csoportokat létrehozni, ahol minél több ember jól érezheti magát. A kitelepüléseink alkalmával megszervezett fesztiválok főként a családoknak szólnak, itt minden korosztály találhat az érdeklődésének megfelelő programot. De működtettünk a korábbiakban nyugdíjas klubot is, az összejövetelei nagyon sikeresek voltak. Most van egy asszonyklubunk, ahol életmódvezetést próbálunk oktatni. Vannak roma és nem roma tagjai. Cél, hogy lássák, lehet együtt élni. A foglalkozások alkalmával behozzák a gyerekeket, főzünk, beszélgetünk. Ez azért fontos, hogy ők is érezzék, hogy ugyanolyan értékű emberek, mint bárki más.

Említette, hogy a rendezvényeik egy része a keleti városrészben, Kelet-Mecsek célterületen valósul meg. Miként látja a meszesi városrészt? Mi a terület pozitívuma, és mi a negatív vonása Ön szerint?

A városrész nagy negatívuma az, hogy ahogy beérkezünk a területre van egy elkülönítő vonal a fehér bőrű és a roma származású lakosság között. E szerepet egy forgalmas út tölti be. Az utca bal oldalán a többségi nemzet képviselői, a jobb oldalon a roma kisebbség fiai élnek. Az egyik óvodába csak roma származású, a másikba csak fehér gyerekek járnak. Olyan, mintha ketté lenne szelve ez a rész. Nincs vegyülés. Azt gondolom, hogy ez ellen sokkal többet kellene tenni. Vannak próbálkozások. Látom, hogy több civil szervezet is megmozdult. A Gandhi Gimnázium és a Pákolitz Közösségi Házban működő civil szervezetek próbálják az együttélés pozitív lehetőségét is megmutatni. A Gandhi nem csak középiskolaként van jelen a területen, de közösségi szolgálatot is végeznek. Egy példa erre, hogy a sportcsarnokukba beengednek különböző, nem csak roma programokat. A volt meszesi iskolában létrehozni a Pákolitz Közösségi házat, s civil szervezetek otthonává tenni, megítélésem szerint jó döntés volt az önkormányzattól, hiszen a városrész közösségei ott is tudnak tevékenykedni. Számos programelem van most ott, aktivizálják a helyi roma közösséget.

Hogyan történik egy kitelepülés ide, illetve milyen rendezvényeket szerveznek?

Egy szervező munka előzi meg a kitelepülést, amihez pályázatok által igyekszünk előteremteni az anyagiakat. A rendezvényeink általában családi jellegűek. Jóban vagyunk a településen működő civilekkel, többek között olyanokkal is, akik közösségi házat működtetnek. Próbálunk együttműködni velük, vannak olyan programelemeink, amelyeket közösen valósítunk meg.

A rendezvények általában ugyanolyan tematika alapján épülnek fel, játszóház elemeket, családi vetélkedőket, előadást építünk be. A tervezett eseményt megelőzően meghívókat készítünk, vagy egyénileg elmegyünk meghívni az embereket. Én például azt szeretem, amikor elmegyek és

személyesen meghívom őket. Úgy gondolom, hogy ebben az esetben több ember látogat el az adott rendezvényre. Nekem, s a kollégáimnak nem derogál, hogy bekopogjak, kivigyem a meghívókat. A hirdetés másik módja a rendezvény közzététele a facebookon, ez is nagyon jól működik. Igazából mi már egy kialakult csoporttal dolgozunk, tudom, hogy kik azok, akikre számíthatok, ugyanakkor mindig ösztönözzük őket, hogy hozzanak új embereket is.

A kitelepülések alkalmával majálist, családi napot, gyereknapot, sportnapot, filmklubot szoktunk tartani. A szórakoztató programelemek mellett mindig igyekszünk előadást is beépíteni az adott rendezvénybe. Ez a Generáció Egyesület alapvető célkitűzésével áll összefüggésben, azaz, hogy merjünk változtatni. Hasonló módon a tudásátadást tűzte zászlajára a korábban működő korrepetációs programunk. Ezt az egyetemista tagjaink végezték. Mára már ők családot alapítottak, elfoglaltabbak lettek, s megszűnt ez a foglalkozás, de nincs is nagyon rá szükség, hiszen működik a tanoda, s minőségi munkát végez.

A rendezvényeket megelőzően a gyerekek számára mindig igyekszünk ajándékokat összegyűjteni. Ezt úgy kell elképzelni, hogy bekopogunk akár a CBA-ba, vagy a SPAR-ba, s megkérjük őket, hogy támogassák adománnyal a rendezvényünket. Ezek által tudjuk díjazni a különböző versenyszámok győzteseit, de igazából mindenkit megjutalmazzuk valamilyen formában, hogy érezzék, kapnak valamit. Fontos, hogy úgy lássák, ők is részesei valaminek. Már van tapasztalatunk, hogy mi az, amit szeretnek. Nem erőltetünk rájuk egy komolyzenei koncertet, mert az biztos, hogy nem nyeri el a tetszésüket, ellenben, ha beviszünk egy zenés gyerekműsort, azt nagyon szeretik. Jó kapcsolatot ápolunk a város több zenei előadójával, általában jelképes összegért, vagy volt, hogy ingyen vállalta el egyikük a felkérést. Igyekszünk úgy szervezni a programjainkat, hogy azok minél kisebb költséggel járjanak, de mégis szeressék az emberek. Kedvesek vagyunk hozzájuk, nem morogjuk le őket. Úgy gondolom, hogy ha látják, hogy megértő vagy és hogy van egy fajta empátia feléjük, nem kicsinyíted le őket, akkor ők ezt megérzik.

Melyek a jól bevált helyszínek a rendezvényszervezés tekintetében?

Kelet-Mecsek városrészben a Hősök tere, a kertvárosi részben az ottani intézmények, az ANK, a Belvárosban pedig a Rácz Aladár Közösségi Ház a központunk.

Milyen a rendezvények fogadtatása? Hogyan fogadják az emberek a kezdeményezéseket?

Mivel a rendezvényeink java része visszatérő rendezvény, így már ismernek minket a városrészben. Teljesen nyitottak. Van egy kialakult közösségünk, akik tudnak rólunk, ismernek minket, s nem kényszer számukra, hogy eljöjjenek. Tudják, hogy ha eljönnek, és a gyerekeket is hozzák, akkor jól fogják érezni magukat. Ez annak a következménye, hogy már 18. éve annak, hogy jelen vagyunk.

Mi a jó a közösségi életben? Miért jó a közösségért tevékenykedni?

Azt gondolom, hogy az ember nem egy puszta lény, fontos, hogy emberként tudjon jót adni a közösség számára. Engem az mozgat leginkább, hogy tegyünk a mindenkori társadalmi rendszer által ránk erőltetett dolgok ellen, s bizonyítsuk be, hogy lehet együtt élni előítéletesség nélkül is, s tegyünk ellene. Abban, hogy civil szervezet kötelékében folytatok közösségi életet, az a jó, hogy így több emberhez tudok eljutni, jobban tudom képviselni őket, mint magánszemélyként. A civil szervezet egyfajta képviselet is.

A rendezvényeink alkalmával a megjelentek hozzánk jönnek mindenféle problémájukkal. Segítünk ügyes-bajos dolgaikban, alkalomadtán egy levél megfogalmazásában stb., Engem nagy büszkeséggel töltött el, mikor személyes kapcsolat által sikerült elintézni egy több gyermekes család lakhatását. Úgy gondolom, hogy minél inkább segítségére van egyik ember a másiknak, annál értékesebbé válik emberileg, s ez pozitív erőként vissza is hat rá. Nekem jobb a lelkemnek, ha így teszek.

Ha módjában állna valamit megváltoztatni Pécs kulturális vagy közösségi életében, mi lenne az?

A legnagyobb problémának az előítéletességet gondolom. A migrációval kapcsolatban azt vettem észre, hogy ez még inkább előtérbe került. Azzal kell szembesüljek azáltal, hogy a kisfiam általános iskolás, hogy ma is ugyanaz történik, ami 25 éve, mikor én voltam hasonló korú. Mentesíteni szeretném a várost az előítéletesség alól, s ösztönözni azt, hogy közelítsenek egymáshoz az emberek. Ezért tevékenykedem.

Észreveszem viszont a jó dolgokat is. Örömmel tölt el, hogy vannak Pécsett nagyobb központok (pl. Kodály Központ), ahová több roma származású művészt is meghívnak, gondolok itt akár Csányi Sándorra, Kökény Tamás bőgőművészre, vagy Balog Jánosra, a virtuózok nyertes előadóművészére. Ők mind megmutatták már a tehetségüket a városban. Nagyon örülök neki, hogy ezek az emberek lehetőséget kapnak Pécsett fellépni, ezáltal elismerésre kerülnek e kultúra magasabb követői is. Bízom benne, hogy ez a jövőben is töretlenül folytatódik majd.

Dr. Lakatos Szilvia

Khetanipe Egyesület
elnök

Mit jelent Ön számára pécsi lakosnak lenni?

Számomra azt jelenti, hogy nem tudom máshol elképzelni az életemet, mindig is imádtam a szülővárosomat, büszke vagyok arra, hogy pécsi vagyok!

Mi az, ami szerethető itt ebben a városrészben? Mi az, amit jónak vagy megőrzendőnek tart?

Családias lakókörnyezet, barátságos emberek, akik többnyire még ismerik egymást, közösségi házak aktív működése, zöld területek. Iskolák, óvodák, megtartása és azok fejlesztése is fontos feladat.

Azonban a Keleti-városrészben komoly infrastrukturális fejlesztésekre lenne szükség, például az önkormányzati lakásokban, amelyek a Fekete-Gyémánt tér, Corvin utca környékén találhatóak. Szükséges a fejlesztés, mert a meglévő infrastruktúra még a rendszerváltás előtti és az előző bányászlét részeként van jelen az életünkben. A Keleti-városrész a bányászok közösségi, szellemi bázisa volt korábban, de ennek az időszaknak már csak a maradványai vannak jelen. A helyi emberek bevonása is elengedhetetlen lenne az ügyeik megoldásában, újra szükséges lenne a közösségi munka révén a közösséget újra éleszteni, hogy a területen a roma és nem roma együttélést is elősegítsék. Kardinális kérdés, hogy a helyi embereknek legyen munkájuk, biztos megélhetésük, stb.

Milyen kulturális és közösségi tevékenységeket ismer itt a városrészben?

A Keleti-városrészben is nagyon aktív civil szervezeti élet van. Ha a roma/ cigány kezdeményezésekre gondolok, akkor elsőként kell megemlítenem a 3 tanoda működését. Gyárvárosban működik az Élmény Tár Tanoda, Meszesen a MIOK Tanoda, a Hősök terén a KheTanoda, amit egyesületünk működtet.

A jövőben változás lesz, mert az Élmény Tár Tanoda az új típusú tanoda projektre nem pályázott, de úgy tudom, hogy tovább folytatja a tevékenységét, valamint Meszesen a Fund Alapítvány is tanodát nyit. Fontosnak tartom, hogy az oktatási/nevelési feladatok ellátásában a civil szervezetek is jelen vannak, hiszen a gyermekek, fiatalok a jövőnk! Meg kell még említenem az oktatási intézmények közül a Gandhi Gimnáziumot, ami nagy hatással van az ott élő emberek életére is. Vannak olyan nyitott kulturális programjaik, melyeken a helyiek is részt vehetnek. Fehérhegyen működik a Vad Rózsa Biztos Kezdet Gyerekház, amelyre szintén nagyon nagy szükség van, én szívem szerint István-aknán is működtetnék egy ilyen típusú kezdeményezést!

Kiemelném a Színes Gyöngyök Egyesület Kóstolda Lakáséttermét, ami szintén Meszesen van. Az étterem fókuszában áll, hogy az előítéleteket szeretnék csökkenteni a vendéglátáson keresztül. Nagyon lelkesek, és tervezik, hogy a Belvárosban is nyitnak egy éttermet. Ez azt mutatja, hogy szükség van ilyen jellegű kezdeményezésekre, mert az előítéletek ellen küzdenek, és végre ez egy olyan civil szerveződés, amely profitorientált és a bevételeiből meg tudnak élni, az ott dolgozó roma/cigány származású asszonyok, jövedelemhez juthatnak. Azt gondolom, hogy ez egy nagyon fontos megközelítési lehetőség az ő szempontjukból, kiváló kezdeményezés, több ilyenre lenne szükség!
Ha tovább megyek a területen, akkor meg kell említenem a volt fehérhegyi iskola helyén működő közösségi színteret, amelyben több minden működik. Üzemel itt egy Népfőiskola a Fund Alapítvány által és egy másik civil szervezet is, a Doszta Szász, valamint a már korábban említett MIOK tanoda. Ez a „művelődési ház" gyakorlatilag közösségi színtere az ott élő embereknek és egy központként jelenik meg az ott élők életében. Kulturális programokat szerveznek, helyet biztosítanak a közfoglalkoztatottaknak is.

Meg kell említenem az Esztergár Lajos Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatot is, akiknek szintén vannak kezdeményezései. Jelenleg a TOP-6.9.1-16-PC1-2017-0001 – „Városi szintű szociális rehabilitáció Pécsett" elnevezésű projektben konzorciumi partnerei a Városi Önkormányzatunknak és a Máltai Szeretetszolgálatnak, így gondolom, hogy programokat is meg fognak valósítani a közeljövőben.

A Hősök tere felé vezető úton van az Origó ház, de működésüket nem igazán ismerem.
A Khetanipe Egyesület működteti a Jószerencsét Közösségi Házat a Hősök terén, pályázati forrásból különböző kulturális programokat szervezünk, családi és gyermeknapokat valósítottunk meg. A területen lévő civil szervezetek együttműködő segítségét kértük a rendezvények sikeres lebonyolításában. Ahhoz, hogy eredményesek legyünk a helyi emberek érdekében, folyamatosan nyitottak vagyunk a partnerségre, roma és nem roma civilekkel, intézményekkel. Többször bonyolítottunk már le közös programot például a Royal Art Egyesülettel, a Zsutipe Egyesülettel, a Diverse Youth Egyesülettel, Wlislocki Henrik Szakkollégiummal, és a helyi nem roma szervezetekkel is.

A Hősök terén jelen van a TÉR, amely drogprevenciós programot működtető intézmény, azonban nagyon -nagyon fontos probléma megoldásban vesznek részt, amire a Meszesi városrészben is szükség lenne! A Máltai Szeretetszolgálat működtetett több helyet is, egy Csillagpont és egy Jelenlét nevezetű „telephelyet" Hősök terén, és a Csilla Házat Meszesen. Jelenleg az említett TOP projekt kapcsán István-aknán is jelen vannak közösen a CsSK szakembereivel együtt. Megpróbálunk együttműködni velük, például helyet biztosítunk számukra. Már elindult a szociális munka a területen, így bízom abban, hogy ez is egy eredményes kezdeményezés lesz.

Egyesületünk működik még István-aknán egy közösségi házban, ahol korai fejlesztést végeztünk

az 0-6 éves korosztály számára, de volt tanulószoba programunk is az általános iskolások részére. A helyi közfoglalkoztatásban is közreműködtünk, és együtt dolgoztunk a Szeretetvár Baptista Gyülekezettel különböző tematikus programok szervezésében.

A Szent Mihály Házzal – Pécs-Szabolcsban működő közösségi ház - is volt közös programunk, amikor is a tavaly nyáron megtartott Nemzetiségi Piknik napi rendezvényükön mi is részt vettünk. El kell mondanom, hogy a területen több közösségi ház is működik, nyitott a nem roma és roma résztvevők irányába is, azonban a Hősök terei roma közösségi ház programjaira, csak akkor jönnek el nem roma lakosok is, ha barátaik vagy szomszédjaik hívják őket.

Megvalósulnak programok az egyesület székhelyén is?

Az egyesület belvárosi telephelyén azok a programok valósulnak meg, amelyek inkább a belvárosiaknak szólnak, vagy kisebb látogatottságúak. Például tréningeknek, előadásoknak adunk helyszínt, pályázati elszámolásokat, adminisztrációs ügyeket intézünk. Szociális adminisztráció keretében kérelmeket, fellebbezéseket, támogató nyilatkozatokat készítünk. Munka és képzés keresésben is segítjük a hozzánk betérőket. Kulturális programjainkat a Balokány - Ligetbe szervezzük. A Roma napot rendszeresen ott tartjuk, mivel nagy létszámú az érdeklődés, és a város minden részéről érkeznek a vendégek, valamint nyáron ez egy különlegesen szép környezetet is biztosít a programoknak.

Egyesületünk nem került be a TOP-6.9.1-16-PC1-2017-0001 – „Városi szintű szociális rehabilitáció Pécsett" elnevezésű „telepprogramba", ezáltal egy olyan remélem, hogy csak átmeneti, nehéz helyzetbe kerültünk, amikor is nem tudjuk milyen formában fogjuk tudni megvalósítani a kulturális programjainkat. Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata rendelkezésünkre bocsájtott három önkormányzati bérleményt is, így elismerve és hozzá járulva működésünkhöz. Hatalmas segítség ez számunkra, amit ezúton is köszönök, a hozzánk segítségért forduló emberek nevében is, mert lehetőséget biztosít arra, hogy színvonalas programokat szervezzünk a lakosságnak. Az infrastruktúra rendelkezésünkre áll, igyekszünk a humán erőt is biztosítani, ami mindig nagy kihívás!

Emlékei szerint milyen közösségi élet jellemezte a várost a múltban?

Véleményem szerin, a rendszerváltás óta nagyon sok program állt a lakosság részére. Egyesületünk 2013 óta működik a területen és elmondhatom a tapasztalataim alapján, hogy virágzó közösségi élet jellemezte a területet.

Van olyan rendezvény vagy program, amire szívesen emlékszik?

Az általunk megrendezett programok közül a *Nyitogatót* említeném meg legszívesebben. 2013. július 20-án került megrendezésre, és egy fantasztikusan jól sikerült program volt. Azon kulturális és gyerekprogramok is voltak, emellett a területen dolgozó összes civil szervezet is képviseltette magát. A rendezvény keretén belül, volt lehetőségünk megvendégelni a jelenlévőket. Városi cégek is támogatták a rendezvényt, és még egy kisfilm is készült a rendezvényről.

István-aknán is vannak közösségi programok, amelyek szervezésénél mindig figyeltünk arra, hogy a gyermekek mellett a felnőttek is meg legyenek szólítva.

Kik alkották ezen programok célközönségét?

Elsősorban a roma/cigány származású emberek.

Ezek a rendezvények nyitottak más városrész lakói részére is, vagy inkább a helyieknek szólnak a programok?

Arra törekedünk, hogy a helyieket szólítsuk meg, mert ezeknek az embereknek sokszor nincs lehetősége más városrészbe elutazni. Azonban mindig nagy szeretettel vártuk a hozzánk odalátogató vendégeket is, ahogy már említettem a Hősök terei programoknál volt több nem roma látogató is.

Mit gondol, mi az a tényező, ami kapcsán egy közösség megszerveződik?

Nagyon érdekes kérdés, mert ez sokkal több annál, hogy megszólítjuk az embereket a programokkal. Nekünk volt egy olyan kezdeményezésünk István-aknán, amikor egy budapesti partner szervezet, a Partners Hungary munkatársai havi szintű kapcsolatot tartottak az ott élőkkel, ami kapcsán kezdett kirajzolódni egy helyi közösségi élet. A helyiek megfogalmazták, hogy mit szeretnének elérni, a polgárőrségtől kezdve az utak javításának állapotáig. Ennek a közös kezdeményezésnek sajnos nem volt eredménye, pedig nagyon jó kezdeményezés volt, elindult a közös gondolkodás is a program során. Itt el kell mondanom, hogy fontosnak tartom azt is, hogy a jövőben roma/cigány származású szakemberek is segítsék a roma származású embereknek szóló kezdeményezéseket, mert véleményem szerint, sokkal hatékonyabban tudja a közösségé szerveződést elősegíteni, a helyi véleményformálók bevonásával közösen.

Mikor és milyen módon kapcsolódott be a városrész közösségi életébe?

Korábban sokszor csak adminisztrációs ügyekben segítettük a lakosságot, de komolyabban 2013-ban a „Benned a létra” című komplex telepprogram megvalósításával kapcsolódtunk be a közösség

életébe. Azóta is jelen vagyunk és igyekszünk hasznossá válni a helyi közösség számára.

Mi az, ami Önt egy ilyen meghatározó közösségi emberré tette? Egy minta volt esetleg Ön előtt, vagy a saját habitusából adódott ez?

Nem volt mintám a városban, mígnem 1993-ban megismertem Dr. Kosztics Istvánt a Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület vezetőjét, akivel nagyon sok rendezvényen vettem részt a megyében. István jelenleg nem vesz részt Pécs peremkerületeinek életében, mivel az egyesület a Belvárosban a Rácz Aladár Közösségi Házban működik és a roma/cigány magas kultúrát képviseli, immáron 30 éve a városunkban! Nagyon változatos, kiváló az a kulturális tevékenység, amit ők folytatnak. Én ezáltal kerültem be a városi roma/cigány vérkeringésbe. 1994-ben együtt indultunk el a kisebbségi önkormányzati választásokon is, de nekem nem sikerült bekerülni az akkori testületbe. 1995-ben sikeresen felvételiztem az egyetemre, de utána is tartottam a kapcsolatot a Rácz Aladár Közösségi Házzal, és miután 1998-ban önkormányzati képviselő lettem, újra erőteljesebben aktivizálódtam. Képviselőként fontos volt, hogy a helyi romákkal jó kapcsolatom legyen, mert azt gondoltam, hogy úgy vagyok hiteles az emberek számára, ha napi kapcsolatban vagyunk, ha ismerem a problémájukat. 1999-ben Vámosi Gyula megkeresett, hogy legyek tagja a Khetanipe Egyesületnek, ami már akkor fél éve működött. Úgy gondoltam, hogy egy roma/cigány civil szervezet tagjaként még aktívabb lehetek és többet tapasztalhatok, jobb kapcsolatot építhetek ki a helyi közösséggel, akit képviselek, ezért úgy döntöttem, hogy belépek az egyesületbe. 2000 óta az egyesület vezetőjeként tevékenykedek. Voltak nehéz ciklusok, de valami mindig motivál, hogy tovább menjünk és csináljuk. Amellett, hogy a gyakorlati politizálásban vettem részt, úgy döntöttem, hogy a politikatudományi doktori programra jelentkezem, mert a gyakorlati tudásomat elméletivel szerettem volna ötvözni. Ott a „Helyi közösség, helyi társadalom" című programba vettek fel, amelynek nem véletlen volt ez a címe. Én a roma civil szervezetek vizsgálatából szerettem volna megírni a PhD-mat, de úgy hozta a sors, hogy 2004-ben létrejött a Neveléstudományi Intézet keretében működő doktori iskola, aminek az alapítója a tanszékvezetőm volt. Forray R. Katalin professzor asszony egyben a témavezetőm is volt, ezért úgy döntöttünk közösen, hogy a romani nyelv kerül fókuszba, ez a vizsgálat egy hiánypótló munkát jelentett, amely országosan egyedülálló volt. Azt gondolom önmagamról, hogy a személyiségem olyan, ami továbbvisz és belülről fakad, hogy tenni akarok a többiekért. Végzettségeimet tekintve, szociálpolitikus, szociológus, romológiatanár vagyok és folyamatosan képzem magam, mert szeretném a legjobb tudásommal a roma/cigány származású emberek érdekképviseltét is ellátni.

Élt-e vagy él-e csak ehhez a városrészhez köthető hagyomány?

A nem roma származásúaknál a bányászhagyomány, ami még ma is él. A Hősök terén van egy emlékmű is ennek emlékére. A mi közösségi házunk neve is Jószerencsét Közösségi Ház maradt. Az ottani hagyományokat tisztelve a projekt kapcsán mi nem vettük fel a Cserhaj/Csillag Közösségi Ház nevet, mint ahogyan országos szinten mindenki felvette. Azzal indokoltuk, hogy a helyi

hagyományokat ápoljuk ilyen formában is, és ezzel is szeretne integrálódni a roma közösség a nem roma közösségi életbe. Ami jelenlévő probléma még mindig, hogy nem igazán tudom a nem cigány időseket megszólítani, pedig az elmúlt időszakban több próbálkozás is volt. Úgy gondolom, hogy attól válik ez közösségi házzá, hogy a területen élő nem cigányok is jelen vannak. Volt már nótaestünk, segítőnek is szerettük volna őket bevonni a programok megvalósításába, de azt látom, hogy nem lehet őket kimozdítani. Ugyanakkor elsősorban a roma gyerekek és fiatalok körében nagyon ismert a közösségi ház és napi rendszerességgel látogatják.

Ismer-e a városrészben valamilyen konkrét környezetszépítő tevékenységet, programot?

Tudok egy ilyen megmozdulásról a Meszesi városrészben. Az ottani közösségi ház mögött vannak kültéri fitnesz eszközök, melyek pályázati forrásból kerültek kihelyezésre.

Probléma, hogy a Hősök tere környékén nincs olyan terület, ahol egy közösségi tér létrejöhetne. Mi magunk kezdeményeztünk évekkel ezelőtt és az ott lakókkal közösen hoztunk létre egyfajta közösségi teret. Különböző játékokat helyeztünk el betonelemekből és a Máltásokkal közösen leraktunk egy üzenettel teli időkapszulát is.

Van-e esetleg olyan lakossági kezdeményezés, amelyet később felkarolt egy helyi szervezet?

Ilyenről nem tudok, csak olyanról, ami fordított irányból indult el.

Van-e olyan társadalmi réteg vagy korcsoport, amelyik kiemelten aktív közösségi életet folytat?

A mi esetünkben a gyerekek, akik a meghatározó csoportot jelentik. A mi célcsoportunk az óvodás kortól kezdődően az általános iskolás korosztályig erőteljes, és velük nagyon jól lehet együtt dolgozni. Azt látom, hogy a fiatal felnőttek azok, akik még bevonhatók közösségi programokba. Az ötven fölötti korosztály már nagyon nehézkesen mozdul ki, csak egy-egy kulturális programra látogat ki.

Melyik szervezetet vagy szervezeteket övezi Ön szerint a legnagyobb érdeklődés? Köthető ez az érdeklődés egy konkrét személyhez?

A korábban említett szervezetek mind meghatározók a területen. Emellett vezetőik mind karizmatikus személyiségek, akik a hátukon viszik a kezdeményezéseket. Meg kell említeni azonban a szervezetek munkatársait is, akik nélkül nem működnének a programok.

Miben látja a helyi közösség aktivitásának titkát vagy hiányát?

Úgy gondolom, hogy az emberek nagyon érdektelenek. Van egy fásultsági szakasz, amelyen csak úgy lehetne változtatni, hogy ha érdekeltté tesszük őket abban, hogy helyi szinten változások történjenek az életükben. Ha valamit jobbá, szebbé szeretnénk tenni, velük közösen kell elindulni. Azt nem lehet, hogy mi valamit a fejük fölött megoldunk, mert a bevonásuk nélkül ezek a kezdeményezések nem fognak eredményesen működni.

Ha lenne rá lehetősége, mi az, amin változtatna itt a városrészben és hogyan? Mi az, amivel Ön személy szerint hozzá tudna járulni a változásokhoz?

Az elsődleges és a legfontosabb dolog, hogy az embereket a saját ügyük képviseletére képessé kell tenni. Ez egy hosszú folyamat, például Meszesen a Corvin utca rendbetétele lehetne egy közösségi program, amiben az ott élő emberek szemét lehetne felnyitni arra, hogy figyeljenek jobban a saját környezetükre. Egy mentor segítségével elindulhatna ez a folyamat, amit szép lassan tovább lehetne vinni. Itt az a legfontosabb, hogy ki az a kulcsszemély, aki ezt a feladatot ellátja. Meg kellene keresni azokat a hangadókat, akiket a projektben akár még finanszírozni is lehetne, és bevonódnának a saját életük megoldásába. Nem jelent hosszú távon megoldást, ha mindig segítő szervezetekre támaszkodunk, mert amikor vége egy adott projektidőszaknak, ők kivonulnak és így kezdődik minden újra. Ezeknek a programoknak pedig nagy részben az lenne a feladata, hogy képessé tegyék az embereket arra, hogy a saját ügyüket képviseljék és vigyék tovább.

Molnár Ferenc

Bányászok Érdekvédelmi és Kulturális Egyesülete
elnök

Pécsett született, azóta is itt él, kisebb megszakításokkal. Mit jelent önnek pécsinek lenni, mi köti Meszeshez?

Születésem óta Meszesen élek. Joggal mondhatom, hogy harmadik generációs pécsi „tüke" vagyok. Nagyszüleim Gyárvárosban laktak, így nagyon egyszerű volt a közlekedés, a nyári hónapokban egyedül is megtettem ezt a távolságot gyalog. Ebben a városrészben végeztem az általános iskolát. A katonaidőmet, és utána egy rövidebb időt Szekszárdon töltöttem, sportolóként, De továbbra is pécsi lakos maradtam, a szabadidőmben Pécsett voltam. Fél évig volt egy lakásom a Kertvárosban, de nem éreztem jól magam ott, el is adtam és visszaköltöztem ide. Azt szeretem ebben a városrészben, hogy nagyon élhető, emberi léptékű, nincsenek tömegével tömbházak. Itt még a szomszédok összejárnak, beszélgetnek, a boltban megismerik egymást az emberek. Családi házas, parkos környezetben élek, fel sem merül bennem, hogy máshová költözzek.

Milyen a társadalmi és a gazdasági helyzet itt a keleti városrészben?

A városrész a gazdasági átalakulás következtében jelentős társadalmi válságon ment keresztül folyamatosan növekvő munkanélküliséggel, melynek következtében északkeleti részein jelentős szegregátumok jöttek létre. A nagyjából 13 000 lakosú városrészben a legalacsonyabb a diplomások aránya (16 %). A területen az öregedési index kis mértékben jobb, mint a többi városrészben, azonban a 66%-os értéket mutató gazdaságilag aktív csoport jó része munkanélküli. A Komjáti Aladár és Dobó István utca Meszes városrész központjában van, ez a városrész természetes agorája. Közvetlen szomszédságában van a Szondi sétány, a városrész legnagyobb szabadidő parkja, a hozzá tartozó szabadtéri színpaddal ezért ideális helyszíne közösségi házaknak. Ezen a környéken naponta megfordul a környék lakossága, mivel itt vannak az élelmiszer boltok, a gyógyszertár és vendéglátó ipari egységek, valamint a környéken két közép- és egy-egy általános iskola és óvoda. A valamikori bányász településrész alacsonyabb iskolázottságú és jövedelmű, túlnyomóan szakmunkás, vagy annál alacsonyabb végzettségű. A városi átlagnál magasabb a roma népesség aránya. A területen relatíve magas az önkormányzati lakások száma, ezért gyors változás nem várható a lakosság összetételében, státuszában. A lakosság számára a területen más közművelődési feladatokat ellátó intézmény nincs, és olyan épület vagy üres terület sem található, ami ezt kiváltaná, vagy ahol építeni lehetne ilyet. A Szent Borbála Közösségi Ház a városrész szélén Szabolcstelepen, Hősök tere közelében van. Az itt élő lakosság rendkívül vegyes összetételű. Magas a szegénységi küszöb közelében élő szegény réteg és a kisebbség aránya. A tehetősebb középréteg a területen élő valamikori bányászokból áll. Ez a réteg is nagyon heterogén, mert teljesen eltérő helyzetben vannak

a mélyművelésű és a külszíni bányákból kikerült emberek.

A terület gazdasági helyzete a bányabezárásokkal párhuzamosan került válságba, a problémák a város által szegregátumként azonosított Györgytelepen (a Szent Borbála Közösségi Ház szomszédságában) a legsúlyosabbak, ahol az aktív korú lakosság munkalehetőségeit György-akna, István-akna bányászati tevékenysége biztosította az 1980-as évek végéig. A bányászok kiszolgálására irányuló széles körű szolgáltató funkciók (iskola, óvoda, postahivatal, kórház stb.), valamint a bányászathoz kötődő egyéb gazdasági funkciók a foglalkoztatottságot magas szinten tartották, a megélhetést a helyiek számára biztosították. A bánya bezárásával 1990 után e funkciók szükségtelenné váltak és leépültek. A bányászok elköltözésével a lakosság összetétele megváltozott. A fogyasztóképes keresletet jelentő csoport helyett alacsony jövedelemmel rendelkező népesség költözött ide egyre nagyobb számban. A terület mögött, a város határában korábban épült kisebb üzemek is bezártak, az alacsony iskolai végzettségű munkaerőigény nem jellemző Pécsre, és a helyi vállalkozásokra sem. A városrészben tapasztalható gazdasági helyzet súlyosságát mutatja, hogy a segélyezésben részesültek aránya 29,8% (a város lakosságának a 19% él itt)! A súlyos gazdasági válságban lévő városrész számára kiemelten fontos, hogy a közelében, illetve a területén új munkahelyek létesüljenek, képzés valósuljon meg az itt élők számára, melyek segítségével megkezdődhet Pécs-Kelet felzárkózása.

Nemcsak a lakóhelye, hanem a munkája is ide köti Meszeshez. Hogyan alakult a Bányászok Érdekvédelmi és Kulturális Egyesülete, valamint mivel foglalkozik?

Annak idején elég nagy területen dolgoztunk. A keleti városrészben Meszes mindig önálló rész volt, de eljártunk Szabolcsfaluba, a Hősök Terére, valamint Pécsbányára is. A városrész több, egykor önálló településből jött létre, mint Pécs keleti végpontja. A településszerkezetet jelentősen meghatározza az egyes területek korábbi identitása, a városrész ezért a középpontban elhelyezkedő buszpályaudvaron és hipermarketen kívül nem rendelkezik sem közszolgálati funkciókkal, sem jelentős szolgáltatásokkal, melyekből kifolyólag az itt lakók nem tudják a felmerülő gondjaikat, problémáikat helyben megoldani. A szociális városrehabilitáció ellenére a városrész közterületeinek jó része továbbra is gazdátlan, az ingatlanállomány állapota leromlott, a közösség szervezése nehézkes. A házak közvetlen hatókörén belüli lakótelepen 2000 – 2500 háztartás található, ennek 35 %-a önkormányzati bérlakás. A kedvezőtlen gazdasági és társadalmi folyamatok belső szukcessziós folyamatokat indukáltak, ennek során a képzettebb lakosok a fejlettebb városrészekbe költöztek, helyükre pedig alacsony státuszú népesség érkezett. A területen számos közszolgáltatás szűnt meg az elmúlt 20 évben, melyek mellett a háziorvosi ellátás és a buszközlekedés maradt csak biztosított. A városrészt nagyrészt egy identitásbéli kapcsolódási pont, a bányászmúlt miatt szükséges egységként kezelni, hiszen az északkeleti szomszéd Pécsbányához hasonlóan az itt korábban is lakott települések is a mecseki bányászat megindulásával, az ipari forradalommal egy időben indultak fejlődésnek, önálló telepekként (Györgytelep, István-akna, Szabolcsfalu, Szabolcstelep, Meszes, Gyárváros).

Uránbányász voltam, ahol 3000 műszakot dolgozhat a bányász. A földalatti kiszolgáló személyzet 4000 műszakot. Így viszonylag fiatalon lettem „nyugdíjas”. Egyrészt a bányabezárások miatt, másrészt a bányászkedvezmények miatt nem kellett dolgoznom. Végzettségemet tekintve aknász, illetve politológus vagyok. Mivel a megélhetésem biztosítva volt, ezért arra gondoltam, hogy valami értelmes tevékenységbe kellene kezdeni, ami segít abban, hogy a környezetemben hasznosan éljek és dolgozzak. Az otthonérzet, az identitás és a bányászkörnyezet területileg ideköt. Úgy éreztem, hogy kell tenni a közösségemért és azért, hogy élhetőbb legyen a városrész. Mellette fontos szempont volt az is, hogy az ingatlanok ne értéktelenedjenek el. A terület nem homogén, a Komlói út szociológiailag kettévágja azt. Ez már a bányászidőkben is így volt. A nyugati oldalán kaptak lakásokat azok a munkások, akik jobban dolgoztak, a tehetősebb katonatisztek, tisztviselők. A keleti oldalon magasabb az alacsonyabb státuszú, szegényebb lakosság. A tehetősebb réteg ment az összkomfortos lakhatás irányába, ami nyugatabbra található. Ez rossz hírét keltette a városrésznek. Ekkor döntöttem el, hogy dolgoznom kellene azért, hogy ez a valóban élhető környezet visszakerüljön a város vérkeringésébe. Az egyesületnek köszönhetően foglalkozhatunk a kultúrával és a környezetünkkel is. Alapító tagja voltam az akkoriban „Jó Szerencsét” névre hallgató egyesületnek 2003-ban. Gábor Mariann volt az elnöke. Én önkormányzati képviselő voltam, ezért nem akartam vezető tisztséget betölteni. Névváltoztatás miatt „Összefogás Pécs-Keletért Egyesület” lett később a neve. Még itt sem voltam vezető képviselője a szervezetnek. Lemondás miatt 2010-ben vettem át az egyesület vezetését. A bányászkedvezmények átstrukturálása miatt változtattuk meg az egyesület nevét, a mai napig is érvényben lévő Bányászok Érdekvédelmi és Kulturális Egyesület névre. Én az ügyvivő elnök szerepét töltöm be, Talló Zoltán úr az elnök. Mivel elnök úr még aktívan dolgozik, a napi feladatokat én látom el. A vezető tisztségviselők semmiféle juttatásban nem részesülnek, ezzel is kiemelve az önkéntességet. A bányász érdekképviselet is elérte a célját, hisz a lobbyknak köszönhetően a bányászkedvezmények nagyobb részét sikerült megtartani. Ehhez hozzá tudtuk tenni a kultúrát, amire lehetett pályázni. Napjainkban a munkánk nagy részét a kultúra határozza meg. Egyesületünk három különböző helyen látja el feladatát: Pákolitz István Közösségi Házban, Pécs Keleti Civil Kapcsolatok Házában és a Szent Borbála Közösségi Házban. Az első két közösségi ház Meszes városrész központjában helyezkedik el. A területen más kulturális intézmény nem található. Célunk olyan minőségi programokat kínálni, amire bejönnek az emberek. Ezeket nagyrészt célközönségünk ötletei alapján állítjuk össze. Mellé csempészünk be olyan igényesebb programokat, amik túlléptetik őket a megszokott dolgokon. Befogadó szervezet vagyunk, termeket biztosítunk különböző egyesületeknek, kluboknak. Amennyire tudjuk, segítjük a munkájukat azzal, hogy vagy ingyen, vagy jelképes összegért biztosítjuk számukra a helyiségeket. A teljesség igénye nélkül említeném meg a 18 klubunkból a nyugdíjas klubot, a két énekkart, a tánckarunkat, a varróklubot, vagy akár a Fekete Gyémánt Fúvószenekar Egyesületet. Némelyik már piaci alapon is működik velünk, de többségük ingyen kapja a termeket. Pályázati tanácsadással, oktatással, fénymásolással, internettel is segítjük a munkájukat. A lakossági szolgáltató irodánkat a nyugdíjasok veszik inkább igénybe. De akár szolgáltatóházként is működünk, ha valami elromlik, akkor a karbantartóink kimennek és megcsinálják. Három kisegyháznak is biztosítunk összejöveteli lehetőséget. A Bányamanó program keretében 5 iskolával működünk együtt. Felvettük a

kapcsolatot a Honvédséggel és a Tűzoltósággal is, akik Szent Borbála napon segítenek nekünk az ünnepséget lebonyolítani, így a bányász szakmai előadásokon kívül a honvédség és a tűzoltóság előadásait is meg tudjuk hallgatni. Mellettük a vasasi Szent Borbála Egyesülettel is szoros a kapcsolatunk. Természetesen ezen a napon szinte minden templomban ott vagyunk, feláll a bányászsorfal, valamint az énekkarunk énekel.

Milyen módon változtatna az itteni kulturális és közösségi életen?

Ahhoz, hogy minőségben tudjunk gondolkozni kulturális téren, a környezetünkért is tenni kell. Rendbe kell tartani a Pákolitz István Közösségi Házat és a Szent Borbála Közösségi Házat is. Nagyon sok felújítást kell elvégezni mindkét házon, hogy méltó körülményeket tudjunk teremteni. Festés, tetőcsere, függönyök, csak hogy néhány dolgot említsek. Ha ez megvan akkor fordulhatunk a minőségi kultúra felé. Azt látom, hogy a stábunk szépen összeállt, olajozottan működik. Az itteni embereket minden évben legalább egyszer el tudjuk vinni a Kulturális Központba egy színvonalasabb előadásra. Szorosabb kapcsolatot ápolunk azokkal a szervezetekkel, akik hozzánk járnak. Potenciális partnert látok a Pécsi Táncművészeti Egyesületben, az Összefogás Pécs Keletért Egyesületben és a Fekete Gyémánt Fúvószenekarban is, hiszen ők hozzánk járnak próbálni, mi pedig felkérjük őket fellépésre a különböző rendezvényeinkre. Egyébként ők felkértek arra, hogy legyek az elnöke az egyesületüknek, így még szorosabb a kapcsolat.

A művelődési házainkat már kinőttük, ellentétben a területeinkkel.

Összegezve, a háttér infrastruktúra fejlesztésében és a civil szervezetekkel való szorosabb együttműködésben látom a fejlesztés lehetőségét.

Pál Miklós

Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata
önkormányzati képviselő, a Pécsi Értéktár bizottság tagja

Képviselő úrhoz az első kérdésem az lenne, hogy mit jelent az Ön számára a pécsiség, mit jelent pécsinek lenni?

A pécsiség számomra nem egyszerűen a személyi okmányaimban való lakóhely bejegyzést jelenti, hanem kis túlzással egy olyan foglalkozást, ami rengeteg dolgot magába foglal. Legkevesebb 2000 éve lakott településen élni egy állandó, a történelemben való létet jelent, ami akárhányszor, ha kimegyek az utcára, körülnézek, lenyűgöz, feltölt, rádöbbent, hogy milyen nagyszerű dolog itt létezni.

Melyek azok a kulturális, közösségi, szellemi, tárgyi értékek Pécs városában, melyeken a múlt alapul, s amelyekre akár a jövő is építhető?

Pécs tekintetében alapvetően meghatározó értéknek tartom a kereszténységet. A város történelme száz egynéhány év kivételével, folyamatosan e köré fonódott, ha úgy tetszik erről szólt. Nem véletlenül nevezték a környékbeliek *Fünfkirchen*-nek, jelezve ezzel a templomtornyok számát. Bárhová nyúlunk vissza a történelembe, mindig ezt találjuk. Egyfelől tehát a kereszténységgel összefüggő anyagi és szellemi kultúrát tartom rendkívül értékes történelmi örökségnek, másrészről az időközben ide telepedő, s itt gyökeret eresztő nagyobb vállalkozásoknak (Zsolnay, Angster, Hammerli stb.) tulajdonítok nagy jelentőséget. Ezek mellett történelmünk fontos részeként értékelem a Duna Gőzhajózási Társaság irányítása alatt tevékenykedő mecseki-, illetve Pécs környéki bányász kultúrát, amely egy rendkívül meghatározó része városunk fejlődésének, s melynek hagyományai az élet számos területén ma is tetten érhetők.

Egykor nagyon fontos szerepet töltött be Pécs történelmében a vasút, a város a Trianon előtti Magyarország nagy jelentőséggel bíró közlekedési csomópontja volt. Sajnos a történelem viharai megtépázták az értékét, s a károk következményei máig érzékelhetők. A múlt évszázadban a perifériára kerültünk, de én hiszem, hogy sok, felelősségteljes munkával ismét becsatlakoztathatjuk Pécset a magyar, s a nemzetközi vérkeringésbe. Ez nagyon fontos feladat. Azt gondolom, hogy a város jó úton jár afelé, hogy mind az egyetem, az oktatás, mind a kultúra szempontjából olyan helyre helyezze a települést, ami megilleti, ami méltó hozzá.

Ön a Pécsi Értéktár Bizottság egyik tagja. Kicsit szeretném erről a munkáról is kérdezni. A Hungarikum törvény életbelépése kapcsán az értéktár mozgalom nagyon fontos kezdeményezéssé fejlődött országszerte az elmúlt hat évben. Milyen szerepét látja a Pécsi Értéktár akár bővülésének, akár hasznosításának a kulturális-közösségi életben?

Kiegészíteném az elhangzottakat azzal, hogy nemcsak a kulturális-közösségi életben meglévő értékeket igyekszünk beemelni a „raktárunkba", hanem akár ipari jellegű, kifejezetten pécsi specialitású vállalkozásokat is sikerrel felvettünk „gyűjteményünkbe". Amit kicsit lemaradásnak érzek, noha már nagyon sok értékes dolog került be az értéktárba, az az épített örökség nagyobb mértékű beemelése, hiszen például itt, a Belvárosban, alig lépünk ki az ajtón, máris belebotlunk az épített örökség valamely darabjába. Számtalan kiváló érték lakozik a városban, melyeket feltett szándékunk egy elképzelt tematika alapján beemelni az értéktárunkba. Bízom benne, hogy a jövőben gyorsulni tud az ezzel kapcsolatos munka is, s minél több értéket sikerül hivatalosan is épített örökségünk részévé nyilvánítani.

Milyen intenzitással működik ez a tevékenység? Külsősök nyújtanak-e be pécsi értékek feltárására vonatkozó javaslatokat? A pécsieket mennyire érinti meg ez a kezdeményezés?

Vannak ezzel kapcsolatban kommunikációs lemaradások, de hála Istennek sokan megtalálják a csatornát, hogy eljussanak hozzánk. Egy érdekes példát hadd említsek: az Értéktár Bizottság körülbelül három évvel ezelőtt egy fotópályázatot indított el, „Pécs nekem" címmel. Főként a fiatalokat igyekeztünk megszólítani ezáltal. A kitűzött határidő lejártáig gyakorlatilag olyan mennyiségű, általában nagyon jó meglátásról tanúskodó fényképfelvétel özönlött be a felkért zsűrihez, hogy a bőség zavarával küzdöttünk. Úgy gondolom, hogy ha a nem túlságosan nagy formátumú kommunikációval is ilyen sikert tudtunk elérni az ez iránt érdeklődők körében, akkor talán nincsen olyan nagy baj. Remélem, hogy egyéb vonatkozásban is meg tudjuk szólítani az értékeket látókat, hiszen nagyon fontos, hogy rávilágítsanak ezekre. Mi, akik itt élünk Pécsett, gyakran elsiklunk fontos dolgok felett. Az állandóság egyik hátránya, hogy a hétköznapok részének tekintjük az egyébként kiemelt jelentőségű, egyedi értékeinket.

A kelet-mecseki városrész tekintetében kérdezném, hogy hogyan látja most a városrész jelenét akár közösségi, akár kulturális szempontból?

Vannak jó és rossz példák. Az általam képviselt választókerület az egyik legnagyobb intellektuális, egzisztenciális szélsőségekkel rendelkező városrész, melynek egyik részén európai lét nyert teret, ugyanakkor pár méterrel arrébb már egészen más, mélyen megrázó élettérrel találkozunk. Sajnos nem minden alap nélkül való, hogy például a korábban virágzó pécsbányatelepi rész olyan mértékű leszakadásban leledzik, hogy az ottani helyzetet a sok-sok eddigi erőfeszítés ellenére sem látom még elmozdulni a jó irányba. De vannak jó példák is. Ilyen például, hogy a Blaha Lujza

utcai lakók teljesen alulról jövő módon egy szomszédünnepet hoztak létre nemrégiben, melyet magam is támogatok már. A kapcsolat az utcabéliek között kis túlzással egész évben él, s vannak alkalmak, amikor ez látványosabb módon megmutatkozik. Ilyen volt a szomszédünnep is. Nagyon örültem a kezdeményezésnek. Ilyen esetekben általában minden eszközt, pénzforrást, kapcsolati tőkét megmozgatok, hogy előrébb tudjon mozdulni ez a dolog. Teszem ezt abban a hitben, hogy semmi sem lehet annyira pozitív és jól működő, mint egy alulról jövő kezdeményezés. Ennek kulcsa abban áll, hogy ez nem egy rájuk kényszerített dolog, hanem egy jóleső, egy mindenki által várt esemény, amire együtt készülnek. Emellett én azon képviselők közé tartozónak vallom magam, akik szeretnek játszótereket építeni. Segítségemmel sikerült létrehozni egy sikertörténetként aposztrofált szabadtéri játszóhelyet. A sikertörténet nem azért fémjelzi a kezdeményezést, mert modern, drága parkot alakítottunk ki, hanem mert 8-10 hónap alatt a nulláról, egy bekerített, kifogástalanul működő játszóteret tudtunk átadni az ott élő családoknak. E projektnek szintén alulról jövő kezdeményezés volt a motivációja. Az ott élő fiatal anyukák összefogtak, s az egész megvalósítást végig asszisztálták. Úgy gondolom, hogy az ilyen mindig csak alulról tud működni. Attól válik igazivá, hitelessé, hogy van érintettség, ami egyfajta tulajdonosi szemlélettel is párosul.

Mik azok a legfőbb kérdések, amiben úgy gondolja, hogy változtatásra lenne szükség, melyek a beavatkozást igénylő területek elsősorban a kulturális és közösségi vonatkozásban?

Erre roppant nehéz válaszolni. Nagyon szívesen venném, hogyha zaklatnának a területemen lakók azzal, hogy élére kellene állni valamely kezdeményezésnek akár kapcsolati tőke, akár pénzforrás tekintetében. Sajnos nem nagyon terhelnek meg ilyenekkel. Ahol van ilyen, ott örömmel vetem latba az összes lehetőségemet, amit sikerült felhalmozni az évek során. Ahogy már a korábbiakban is jeleztem, elég nagy különbségek vannak a városrészen belül is, ugyanakkor minden területen vannak olyan emberek, családok, spontán közösségek, amelyek érdeklődést mutatnak minden, nem feltétlenül gazdasági előnyt hozó lehetőséggel kapcsolatban. Ilyen lehetőséget nyújt számukra például a pécsbányatelepi közösségi ház munkája. Az itt tevékenykedők, itt tömörülő közösségek szervezésében nagyon komoly, sok embert megmozgató és izgalomba hozó munka folyik. Ennek egyik, sokak számára látható eredménye az októberben megvalósított Gesztenye Liget Fesztivál, vagy a júniusi Gesztenye Virágzás Ünnep. Ez is kapcsolódik a helyi természeti értékekhez, hiszen az Ezeréves Szelídgesztenyés Pécs egyik nevezetessége, Pécs értéktárának 2017 óta a Természeti környezet kategóriában — jelenleg még — egyetlen eleme. A fesztivál színpadi programjaiban a környékbeli iskolák diákjai, helyi közösségek és pécsi neves előadóművészek nagyon színvonalas produkciókat mutatnak be. Magam nem is gondolnám, hogy itt hangos és hangzatos nevű sztárelőadókat kellene felsorakoztatni. A közösségi házban folyó tevékenységet folyamatosan érzékelik a helyiek, és hiszem, hogy ez hat az ott lakók mindennapjaira is. Van tehát mozgás a területen. Persze lehet mondani, hogy lehetne ez jobb is, de a kicsinek is örülnünk kell. Több olyan városrészt ismerünk sajnos Pécsen, ahol jelenleg nincs közösségi színtere az ott lakóknak. Pécsbányán sok kis program valósul meg, melyeknek az ott élők a célcsoportjai. A közösség életében helyet kap a

jeles napok (farsang, karácsony stb.) megünneplése, de nem feledkezhetünk meg az egykori gazdag bányászkultúra megemlékezéseiről sem. Azt gondolom, hogy amíg érzékelhető, hogy van erre irányuló akarat, addig lehet reménykedni, hogy egy erős közösség tud szerveződni, s ez hosszútávon talán hozzásegítheti a városrészt, hogy ki tudjon törni ebből az ipari válság okozta mélypontból is. Ilyen pozitív és előremutató jelenség például a Nők Összefogása Pécsbányáért közösség is. A helyi hölgyek egy csoportja felvállalta különböző közösségi programok, akciók szervezését. Önerőből. Sok remek ötlettel, önkéntes munkával, kisléptékű, ámde mindenki számára példaként is szolgáló esemény kapcsolódik már munkásságukhoz. Nekik köszönhetően van szomszédünnep Pécsbányán, vagy példaként álljon itt legújabb kezdeményezésük, a Medvehagyma Napja, s más jeles alkalomhoz kapcsolódó program. Összefogtak a játszótér megújításában, lefestették a kerítést közösségi munkában, s alkalmanként csere-bere vásár keretében hasznosítják egymás felé a háztartásukban már feleslegessé vált holmikat.

Pelle János

Mecsekszabolcsi Környezet és Érdekvédő Egyesület
elnök

Mit jelent az Ön számára pécsi lakosnak lenni?

Pécs szerencsésen ötvözi magában a nagyvárosi megyeszékhely forgatagát, és a vidék egymásra figyelését. Itt nem elég hangzatos jelszavakkal dobálózni, ha nincs mögötte tényleges teljesítmény, hamar kiderül a turpisság. Ugyanakkor tudatában vagyok, hogy az ország egyik legtermékenyebb és legkedvezőbb földrajzi helyzetű településén élhetek – legalábbis számomra a legmegfelelőbb. A nagyváros a zöld peremkerületeivel, és a szorosan köré fonódó kisvárosok nagyon jó adottságokat kínálnak. Szeretem Pécset, mert szinte minden lehetőség adott vagy a városban, vagy annak környékén. Születésem óta itt élek, s ha költözésre is adom fejem, a környéken szeretnék maradni.

Mit szeret a városrészben? A városrészre vonatkozóan mit tart jónak, megőrzendőnek?

Szeretem, hogy ugyan külvárosi rész, s ez által egészen csendes, mégis könnyedén és gyorsan be lehet jutni a belvárosba. Az emberek itt figyelnek egymásra, néha kicsit talán túlontúl is. Sokat küzdünk helyi értékeink megőrzésében, a szinte minden területen érezhető leépülés, visszafejlődés ellenére is igyekszünk a közösségeinket életben tartani. Mecsekszabolcsi boltok és egyéb ellátó intézmények szintjén is egész jól ellátott és a zöld területekben sincsen hiány.

A városrész mely közösségi létesítményei adtak otthont ezeknek a programoknak?

Elsősorban a Szabolcs emlékpark és a rekultivált homokbánya szokott helyszínnel szolgálni, esetenként a főtérrel karöltve. Rossz idő esetén, vagy ha a program fedett teret kíván, akkor a Pécs-Vasas, Bethlen G .8 szám alatti művelődési házat, ritkábban a Mecsekszabolcsi Szent Mihály művelődési házat vesszük igénybe. Jó kapcsolatunk van a Vasutas művelődési házzal is, többször működtünk együtt.

Emlékei szerint milyen közösségi élet jellemezte a városrészt a múltban? Milyen programokra, rendezvényekre emlékszik szívesen?

Mecsekszabolcson mindig aktív közösségi élet folyt és folyik ma is. Az év során több rendezvényt is szoktak a faluban rendezni, ezek elsősorban neves, vagy helyi ünnepekhez köthetők. Nőnapi ünnepségek, Szent György nap, Szabolcs nap, elsősorban a gyerekek számára Gyerek nap, a Mikulás nap, a karácsony előtti közös fa állítás, a Bányász ünnepségek, a Szent Mihály nap és még sorolhatnám. Az ünnepségeket gyakran kíséri táncház és nagy mulatozások. Ezen felül, amikor az

időjárás is úgy engedi, kültéri programok, játszóházak is megrendezésre kerültek.

Mi tette vonzóvá a rendezvényeket a lakosság számára Ön szerint?

Talán az, hogy mindig igyekszünk egyediségre és változatosságra törekedni, de szerintem a családias hangulat sem elhanyagolható.

Kik alkották a programok célközönségét? Nyitottak voltak más városrészek lakói felé is, vagy főként a helyi lakosság megszólítására törekedtek?

A programok zöme a helyi közösség építésére szolgál, de szívesen szoktuk látni a más városrészek lakóit is.

Milyen meghatározó közösségi szerveződések működtek, működnek városrészben?

Szerintem mindegyik szerveződés meghatározó jellegű a lakosság életében, mert igény volt rá.

Mikor és milyen módon kezdett bekapcsolódni a városrész közösségi életébe?

Számomra mindig fontos volt a közösségi élet, most is több egyesületnek, csoportnak vagyok aktív tagja.

Élt / él-e valamilyen, csak a városrészhez kötődő hagyomány? Megvalósult valamilyen népi szokáshoz, jeles naphoz, ünnepkörhöz kapcsolódó összejövetel?

Igen, a település névadójához fűződő Szabolcs napot emelném ki.

Ismer-e a városrészben valamilyen konkrét környezetszépítő tevékenységet, programot (pl. közösségi játszótérfelújítás, faültetés, kerítésfestés stb.)?

Természetesen, az egyesület kezelésében lévő Szabolcs Emlékparkot rendszeresen takarítjuk, karbantartjuk, eszközállományát fejlesszük. Rendszeresen megszervezzük a „TESZEDD!” akció keretén belül, a környezetünk megtisztítását.

Voltak olyan tevékenységek, amelyeket lakossági kezdeményezést követően később karolt fel egy szervezet?

Igen, az összes helyben folyó tevékenység ilyen.

Mely társadalmi réteg, korcsoport alkotta a közösségi szerveződések magvát? Volt olyan társadalmi réteg, korcsoport, amelyik kiemelten aktív közösségi tevékenységet folytatott?

Társadalmi réteg terén igen vegyes mértékben szoktak megjelenni az emberek. A korcsoport pedig általában rendezvényektől függően szokott változni.

Melyik szervezetet/szervezeteket övezte / övezi a legnagyobb érdeklődés? Köthető / volt / -e személyhez a szervezet? Kiemelne konkrét személyeket?

Kató néni. Megkérdőjelezhetetlenül a településrész meghatározó személyisége.

Min változtatna és hogyan? Mit gondol, Ön mivel tudna hozzájárulni a változásokhoz?

Szerintem több lehetőséget kellene nyújtani például a fiatalok számára. Látom, hogy nagy igényük van a mozgásra, de a Szabolcs Emlékparkban lévő, felújításra szoruló, kis pályán kívül nem nagyon van más lehetőségük a városrészben. Az idősek is szívesebben összejárnának, ha lenne egy mindenki számára ingyenesen elérhető közösségi hely. A helyiekben megvan az igény és a vágy a cselekvésre, de ehhez az anyagi feltételeink szűkösek. Egyre kevesebb terhet lehet a lakosságra ráterhelni, pedig a kultúra egyre drágább, nehezebben elérhetővé válik. Gondot jelent még a „centralizáció" is. Valamiért azt hiszik, hogy a helybéliek nem tudják mi a jó nekik. Hiába jönnek létre, drága nehezen fenntartható központi intézmények, a leosztásból a peremkerületeknek nagyon kevés jut. A kultúrát nem lehet, sosem lehetett központosítani, mindig is a diverzitás, sokszínűség éltette.

Várnai Anna

Színes Gyöngyök Egyesület
elnök

Kérem mesélje el, hogy mit jelent az Ön számára pécsinek lenni?

14 éves korom óta élek Pécsett, itt nőttem fel. Ez a város számomra a szeretetet, a melegséget, a biztonságot jelenti. Szeretem, hogy körülvesz minket a Mecsek és jó érzés reggelente ránézni a TV-toronyra. Nem tudom elképzelni, hogy én valaha is máshol éljek.

Mit tart fontosnak, megőrzendőnek ebben a városrészben? Mi a jó az itteni életben?

Változni, fejlődni kell, hiszen nem maradhat minden a régi, de szomorú vagyok, ha belegondolok, hogy a régi időkben sokkal élettel telibb volt ez a város. Amikor Európa Kulturális Fővárosa lettünk rengeteg minden át lett alakítva, köztük a Széchenyi tér is, ami számomra fájó, hiszen nagyon szerettem az akkori teret, de elismerem, hogy a mostani is nagyon szép. Mindössze úgy érzem, hogy hiányzik az a melegség, amit a régi koncepció nyújtott, amikor jobban helye volt a természetnek benne. Természetesen ez csak az én érzésem. Ami hiányzik még, az a közösségi élet. Úgy érzem, hogy megszűnt a mediterrán városnak az a fajta közösségi léte, ami 10 éve még működött. Vannak ugyan programok a köztereken, de azokat nem annyira érzi az ember a sajátjának, mint mondjuk a régieket, amikor sokkal önfeledtebben, vidámabban örültünk egymásnak és közösen élhettük meg ezeket a programokat. Régen Pécset tényleg a MI városunknak tekinthettük. Számomra ez egy picit megváltozott.

Ehhez kapcsolódik a következő kérdésem. Mit tart rossznak a városrészben?

Azt tartom a legrosszabbnak, hogy nincs élet. Úgy érzem az egész város az Árkádba tömörül be. Úgy látom, hogy manapság akkor mernek csak elindulni az emberek, ha van pénzük, mert úgy érzik, mindenhol költekezniük kell. Nincsenek olyan közösségi tereink, ahova be lehet menni anélkül, hogy feszélyezve érezzük magunkat. Manapság az emberek a buszt is az Árkádban várják és az a kikapcsolódás, ha esznek gyorsan egy menüt az ételudvarban. Ott mindig hihetetlen tömeg van és leginkább a fiatalok töltik ott az idejüket. Van ugyan a Zsolnay Kulturális Negyed, ahova, amikor megnyílt, mi próbáltunk programokat vinni, de nagyon kevesen jöttek el. Szerintem ennek az az oka, hogy a Negyedbe nemcsak úgy betéved az ember, mert éppen arra jár, hanem kimondottan a programok miatt megy oda. Arról nem is beszélve, hogy ha belépőt kell venni, akkor már sokkal jobban meggondolja az ember, hogy elmenjen-e egyáltalán. Ezzel ellentétben a Szent István téren, ha éppen áthalad valaki, amikor program van, könnyen ott felejtkezik úgy, hogy nem is gondolta előtte, hogy őt az adott program érdekli egyáltalán. A Zsolnay Negyedben ennek a lehetősége nincs

meg. Szeretem ezt a várost, de emlékszem, milyen volt régen és csak remélni tudom, hogy egyszer újra felébred ebből az alvó állapotból és újra élni kezd. Sajnos most Pécs alvó állapotban van és a mi, 50-es korosztályunk nagyon ki van rekesztve mindenhonnan. Nekünk nagyon nehéz megtalálnunk a magunk kikapcsolódási lehetőségét itt. Azt tapasztalom, hogy abban a közösségben, amiben mozgok, akiket segíteni, támogatni szeretnék, ez mindennapi probléma. Innen, a keleti városrészből bejutni sem egyszerű a Belvárosba. Vannak ugyan járatok, de nem mindenki rendelkezik bérlettel és a buszjegy sem olcsó most már, főleg, ha többen mennek. 4 főnél már tetemes összeggel kell számolni oda-vissza. Mindenképp foglalkozni kell ezzel, hogy a városrész újra élettel teljen meg.

Mi az, amin Ön változtatna és hogyan? Mit gondol, Ön hogyan tudna hozzájárulni ehhez a változáshoz?

Jelenleg Pécsett strand sincs, tehát ha egy család el szeretné vinni a gyerekeket fürödni, el kell hagyniuk a várost. Mindenképp olyan közösségi tereken gondolkoznék, ahova be lehet úgy menni, hogy közben nem kell otthagyni egy fél fizetésnyi összeget. Legyenek szép parkok, olyan közösségi terek, ahol van arra lehetőség, hogy a gyerekeink miatt mi is kikapcsolódjunk kicsit. Azt gondolom, el kell kezdeni az emberekkel foglalkozni, hogy elkezdjék saját maguk értékelni a helyet, ahol élnek és becsüljék meg azt, amijük van. Nagyon rossz hozzáállás az, hogy ha valami nem az ember sajátja, akkor már nem foglalkozik vele, nem vigyáz rá, mondván, hogy nem az ő dolga. Ez szörnyű, hiszen, ha mindenki így áll a dolgokhoz, akkor tönkremegy az a környezet, ahol élünk. Rá kell vezetni az embereket arra, hogy ami körülvesz minket, az mindannyiunk felelőssége. Nyilván ebben nem lesz mindenki partner, de ha elég sokan vagyunk, akkor talán visszakapunk egy kicsit abból a városból és érzésből, ami régen volt. Nagyon sok múlik az embereken és azon, hogy számukra mit jelent az, ahol élnek és hogyan állnak hozzá. Nem szabad elfelejteni, hogy azt, ahogy mi élünk, a gyerekeink le fogják majd utánozni és ha minket nem érdekel, hogy mi van körülöttünk, akkor őket sem fogja. Ehhez hozzá tartozik, hogy igenis rá kell szólni a gyerekekre, ha szükséges, rá kell őket is vezetni arra, hogy amit csinál, az nem biztos, hogy helyes. Meg kell találni azt a kommunikációs csatornát, amit ilyen helyzetben lehet alkalmazni, hiszen, ha valaki direktbe szól valakinek, legyen az felnőtt vagy gyerek, azzal szinte csak ront a helyzeten. Muszáj, mert ha ez így megy tovább, akkor 10 év múltán minden tönkre fog menni. Nem szabad hagyni, hogy ez a „nemtörődöm” hozzáállás kapjon létjogosultságot.

Mikor és milyen módon kapcsolódott be a városrész közösségi életébe?

2004-től kezdtem el aktívan dolgozni azért, hogy valamit én is tegyek a közösségért. Feladatot éreztem a magam számára abban, hogy az én közösségemben, ahol élek, vannak, akik automatikusan tudják, hogy hogy kell élni egy közösségben, de vannak, akiknek segíteni kell. Én vállaltam azt a szerepet, hiszen értem a problémájukat. Ezáltal el tudom magyarázni számukra a fontos dolgokat és meg is tudom mutatni nekik, hogy igenis lehet másképpen is csinálni. Különböző technikákat alkalmazok

annak érdekében, hogy úgy tudjunk egy közösségben élni, hogy közben ne legyünk egymás terhére. Nehéz feladat, de én úgy látom, hogy van eredménye annak, amit csinálunk. Remélem, hogy azzal, amit képviselünk sokan tudnak azonosulni és ezáltal változik majd a hozzáállásuk is. Mindig vannak kifogások, de ezeket nem tudom elfogadni, nem azokkal kell kezdeni, hanem azzal, hogy mit tud az adott személy azért tenni, hogy jobb legyen. Sokszor látom ezért a hozzáállásomért cserébe a rosszallást, amikor valaki bejön panaszkodni, amikor pedig befejezte, én rákérdezek, hogy ezt otthon, a gyerekei előtt is így szokta? Ilyenkor nagyon fontos, hogy olyan kulcskérdéseket tegyek fel, amelyekre ő már tudja a választ. Mindenki tudja, hogy a saját közösségében mik azok a gyenge pontok, amelyeket erősíteni kell és mik azok a problémák, amelyekkel nap mint nap találkozik. A látszatintézkedéseknek azonban szerintem már nincs létjogosultsága. Úgy gondolom, lehet nagy, látványos dolgokat csinálni, amikor a sajtó is velünk van tele, de a kérdés az, hogy mi marad utána? Azt gondolom, hogy inkább olyan dolgokat tegyünk, ami nem tűnik nagynak elsőre, csak akkor, amikor azt látjuk, hogy egyre több ember áll pozitívan ahhoz a dologhoz, ami körbeveszi. Ezek a legnagyobb dolgok, csak nem látványosak. Ezt a szemléletmódot édesapámtól tanultam. Amit tőle kaptam, azt most megpróbálom továbbadni. Az az egy nehézsége van a dolognak, hogy ahogy idősödöm, nekem is egyre nehezebb újratöltődni. Nekem is szükségem lenne valakire, aki egy kicsit feltölt, erőt ad. Lehet, hogy úgy tűnik, hogy nagyon pesszimista és elkeseredett vagyok. Ez igaz is, azonban a mindennapjaimat nem élhetem így. Nem mutathatom ezt azok felé, akiknek arra van szükségük, hogy reményt adjak nekik. Feléjük igenis úgy kell mutatkoznom, hogy van még lehetőség a jobbra. Akkor is ezt kell kifelé közvetítenem, amikor magam se tudom, hogy mi lehetne a kiút. Szerencsére ötletek és elképzelések mindig vannak, amikből táplálkozni lehet.

Kicsit más témát érintve, kérem mesélje el, hogy milyen programokra, közösségi rendezvényekre emlékszik vissza szívesen!

Nagyon régen volt ugyan, de amikor május 1-én Majális volt, az fantasztikus volt. Tele volt a város élettel. Akkor tudtuk egymást erősíteni, támogatni. Mindig visszaemlékezem erre az időszakra, amikor biztonságban érezhettük magunkat és nem kellett attól félnünk, hogy bármikor elküldhetnek a munkahelyünkről. A hosszútávú tervezés lehetősége most nem nagyon adatik meg és ez hiányzik. A bizonytalanság mindig ott van a levegőben.

Mindig is nagyon tetszettek azok a programok, amelyek a városnak egy meghatározott - például a Szent István téren – területein kerültek megrendezésre. A kereskedelem és a gazdaság minden rendezvényen jelen van, nincs is ezzel gond, de nem erről kellene szólnia. Úgy érzem, mostanában a kedvesség és a szeretet hiányzik ezekről az eseményekről és inkább az üzletpolitika az, ami túlnyomórészt számít. Nincs semmi, ami azt érezteti az emberrel, hogy igen, ez a mi programunk, mosolyogjunk egymásra és élvezzük.

Van persze pozitív emlékem is, mint például, amikor az Egyesület meghívást kapott az országos

színháztalálkozóra, hogy mutassuk be a roma kultúrát. Számomra ez egy remek kihívás volt és úgy gondolom, hogy sikerült is, hiszen nem egy egynapos valamit alkottunk meg, hanem sikerült egy olyan szálra felfűznünk az egészet, ami akkor éppen a POSZT-nak az üzenete is volt. Úgy gondolom, hogy sikerült megmutatnunk a világnak, hogy a roma kultúra sokkal színesebb, mint amiről beszélni szoktak. Nagyon jó, pozitív kritikákat kaptunk utána. Pár évig csináltuk még ezt a programot, majd nem bírtuk tovább anyagilag, így abbamaradt. A mai napig sajnálom, hogy ezt a programot abba kellett hagynunk, de nem tudtuk volna a magunktól elvárt színvonalat tartani. Azt tapasztaltam egyébként, hogy az emberek nagyon szeretik a családias típusú programokat, ahol a civilek is meg tudták mutatni magukat. Örültek, hogy megmutathatták, hogy mit csinálnak, miben jók stb.

Volt nekünk is egy programunk, a „Láttatni a láthatatlant", ami arról szólt, hogy meghirdettünk egy rajzpályázatot, ami roma költők verseit dolgozta fel gyerekek által. A beérkezett rajzokat minden városrészben bemutattuk. Ilyenkor egy kedves, szerethető kulturális programot raktunk köré és bemutattuk azokat a gyerekeket, akik el tudtak jönni. Ez azért is volt jó, mert inspirálta a többi gyereket is arra, hogy ez egy jó dolog, illetve a szülők is büszkék lehettek a kicsikre. Arról nem is beszélve, hogy ezek a szülők, akik elkísérték a csemetéjüket, megismerkedhettek egymással, beszélgethettek, kapcsolatot alakíthattak ki. Szerintem ez egy hatalmas dolog. Nyilván nem lehet a végtelenségig mindent ingyen csinálni, de szükség van ezekre a programokra annak érdekében, hogy az emberek visszatérjenek és rájöjjenek, hogy egy ilyen programot közösen megélni fantasztikus dolog. Ennek a programnak volt eredményhirdetése is, amit a Dóm Múzeumban tartottunk. Sokaknak hihetetlen élmény volt már magában az is, hogy egyáltalán eljutottak a múzeumba. Sokan előtte azt se tudták, hogy van ilyen, hogy Dóm Múzeum. Az ilyen rendezvényeket kell visszahozni.

A Hősök tere jelenleg rossz helynek számít, de volt, hogy oda is kimentünk. Az ilyen alkalmak kapcsán igyekeztünk a hely szépségét megmutatni és elérni, hogy azok a személyek, akik miatt olyan a környék hírneve, amilyen, ne tartózkodjanak ott. Ezt nem rendőri felvezetéssel, hanem kedvességgel tettük. Kaptak egy pohár üdítőt, egy lángost, cserébe megértették, hogy nem tehetnek minden rendezvényt tönkre. Emberséggel mindent meg lehet oldani. Az embereknek van igényük az ilyen programokra. Sajnos ez a nagy vásári kitelepülés sokat ront a helyzeten, ahogy az alkohol is. Személy szerint én sosem engedtem, hogy a mi programjainkon bárki is alkoholt árusítson. Ha egy család ellátogat a rendezvényeinkre, akkor a gyerek ne azt lássa, hogy az apuka söröskorsót szorongat, hanem azt, hogy lufit vagy üdítőt.

Csináltunk emellett Egészségnapokat is, ami a megelőzésről szólt. Először egy klasszikus konferenciát szerveztünk, hogy megismerjük az esetleges partnereket. Ezután indult maga a program. A cigány közösségben a nők nagyon nem foglalkoznak az egészségügyi állapotukkal, de a rendezvény segítségével sikerült rávezetnünk őket, hogy miért fontos, hogy ez ne így legyen. Megértettük velük, hogy komoly felelősség van rajtuk, hiszen ahogy élnek, azt látják a gyerekeik is. Megpróbáltuk megértetni velük, hogy nem itt kell félni a vizsgálatoktól, hanem akkor, ha már

fáj valamijük. Kihangsúlyoztuk, hogy a megelőzés a legkellemesebb dolog, a kellemetlen rész már akkor van, amikor gond van. Ehhez mindenkinél más és más kommunikációs eszközöket kellett bevetnünk. Erre rá kell hangolódni és meg kell találni a közös hangot azzal, akinek segíteni próbálsz. Ez egy nagyon sikeres program számunkra. Maga a program szűrésekből és kulturális programokból épül fel. A résztvevők különböző teszteket tölthetnek ki, kipróbálhatnak egy-két ételt, ami egyébként nincs benne a mindennapi étrendjükben. Ez a program azért volt ennyire szerethető, mert nem csak beszéltünk róla, hanem meg is kóstolhatták. Fontos volt a kultúra szerepe is, hiszen találkozhattak például Bangó Margittal, aki az emlőrák kapcsán szintén érintett volt a témában. Ő volt a védnöke a programnak. Kiemelném, hogy ide mindenki jótékony célból jött, nem fizetségért. Ha valaki messziről jött, fizettük az útiköltségét, hogy pénzbe ne kerüljön azért neki. Számomra a legnagyobb eredmény ennek a programnak a kapcsán az, hogy a harmadik Egészégnap után már az emberek kerestek meg, hogy mikor lesz legközelebb. Ezek az igazi sikerek, ami a hozzáállásukat változtatja meg. Rendszeresen meg tudjuk mutatni, hogy lehet összefogásban, együtt dolgozni úgy, hogy az nem megy a másik rovására. Ez azért jó, mert építő jelleggel hat mindenkire.

Visszatérve a szabadtéri programjainkra, amikor kitelepültünk, 1 nap mindig arról szólt, hogy azok a civilek, akiknek igényük volt rá, szintén kitelepülhetnek és megmutathatják magukat. Biztatjuk is őket, hogy jöjjenek és mutatkozzanak be az embereknek.

Kik voltak a célközönségei ezeknek a rendezvényeknek?

Lehet, hogy tág fogalomnak tűnik, ha azt mondom, hogy mindenki, de mi sose akartuk elzárni a rendezvényeinket senki elől. Ugyan mi egy cigány szervezet vagyunk, mégsem gondoltam sose, hogy nekünk csak a cigányoknak kell programokat szervezni, hiszen pont akkor indul el az a bizonyos pozitív változás, amit szeretnénk, ha együtt éljük meg ezeket. Ehhez az kell, hogy ne csak mi cigányok legyünk ott, hanem ott legyen mellettünk a többségi társadalom is. Ha belegondolunk, mi is elmegyünk olyan rendezvényekre, ami nem kimondottan cigányoknak szól, viszont érdekel minket. Ugyanezt meg kell adni a másik oldalnak is, hiszen attól csak pozitívabb lesz az emberek megítélése, ha azt látják, hogy egy cigány rendezvénynek ugyanaz a hangulata, mint egy másiknak. Én ebben hiszek.

Sajnos most egy kicsit eltávolodtunk attól, hogy rendezvényeket tartsunk a városban. Ennek két oka van: az egyik, hogy nincs meg a megfelelő anyagi hátterünk, a másik pedig az, hogy ha nem tudunk egy bizonyos színvonalat megütni, akkor inkább ne csináljuk, mert lejáratni nem szeretnénk a közösséget.

Mit gondol, a programok mennyire tudnak hozzájárulni a helyi lakosok ismeretségi körének a bővítéséhez?

Annak idején volt egy interaktív beszélgetős programunk, a Roma Hiedelmek és Hitvilág, ami arról szólt, hogy olyan személyeket hívtunk meg, akik még gyakorolják a régi roma szokásokat, babonákat. Olyan embereket hívtunk meg közönségnek, akik nap mint nap találkozhatnak olyan szituációkkal a munkájuk kapcsán, amiket nem tudnak megmagyarázni. Segítettünk nekik megérteni, hogy miért van az például, hogy az önkormányzatra bemegy az egész család. Ezzel kapcsolatban áll az a tévhit, hogy ilyenkor erősnek akarnak látszódni és egy esetleges verekedésnél ott legyen mindenki. Valójában ez abból alakult ki, hogy nem mindig értették, hogy mit szeretnének mondani nekik a hivatalban, így inkább elmentek együtt és közösen értelmezték azt a számukra nehéz formális megfogalmazást. Ez egy nagyon jó programsorozat volt, sajnálom, hogy abba kellett hagynunk, mert nagyon szerették az emberek.

A kérdésre visszatérve, szerintem nagyon nagy mértékben járulnak hozzá a közösségi rendezvények a helyi lakosság ismeretségi körének bővítéséhez. Ezek a programok remek lehetőséget kínálnak arra, hogy te nyiss a lakosság felé, ők pedig vagy csatlakoznak, vagy nem. Ezek nem erőltetett dolgok, itt az embereknek lehetőségük van arra, hogy önszántukból döntsenek úgy, hogy odajönnek, vagy esetleg csak távoli megfigyelők lesznek. Ez is lehetőséget kínál a másik megismerésére.

Valósult már meg ebben a városrészben olyan rendezvény, ami kimondottan közösségi kezdeményezés kapcsán jött létre?

Mi mindig próbálunk hatást gyakorolni az emberekre azzal, hogy rendbe rakjuk a környezetünket. Sajnos van, aki erre úgy reagál, hogy válaszul eldobja a saját szemetét. Próbálkozunk. Volt, hogy teljesen kitakarítottuk a környéket, de csak egy-két lakó értékelte sajnos.

Volt olyan közösségi megmozdulás amúgy, ami szép eredményeket hozott. Például itt a keleti városrészben egy Anya Klub alakult ki, pont ebben az épületben. Asszonyok, lányok jöttek el és töltötték közösen a szabadidejüket. Egy idő után annyi volt az érdeklődő, hogy nem fértünk el. Ez egy nagyon jó kezdeményezés volt. A gyerekeknek kialakítottunk egy játszósarkot, hogy amíg az anyuka beszélget, addig ő se unatkozzon. A programokat is közösen találtuk ki: kimentünk a térre egy kis kézműves foglalkozást tartani, összeszedtük a nem használt ruhákat, amit aztán ki lehetett válogatni és el lehetett vinni stb. Ők maguk segítettek a saját közösségüknek, ami hatalmas dolog volt számukra is, hiszen annak ellenére, hogy ők is segítségre szorultak, mégis tudtak másokat támogatni. Tudtuk erősíteni azt az érzést bennük, hogy nem kell mindig annyira elesettnek érezni magunkat. Megtanultak varrni, hímezni, főzni, akár recepteket is tanulhattak egymástól. Nagyon jó és értékes közösség alakult ki általuk.

Mely korcsoport vagy társadalom tagjait tartja a legaktívabbnak ezekben a szerveződésekben?

Nem tudom azt mondani, hogy csak a roma közösség lenne aktív. Véleményem szerint a mi rendezvényeinken egyensúlyban vannak a roma és nem roma társadalom tagjai. Rengeteget tettünk azért, hogy ne csak a roma társadalommal legyen kapcsolatunk, éppen ezért a programjaink nem csak a romáknak szólnak és nem csak a romák vannak ott. Azt tapasztalom, hogy a többségi társadalom tagjai is nagyon szeretik ezeket a rendezvényeket. A Lakásétterem ötlete az Anya Klub működése kapcsán született meg, hiszen ott fogalmazódott meg az emberekben a gondolat, hogy ha ennyire ügyesek a konyhában, akkor miért ne csinálhatnák ezt szervezett keretek között. Ez a kezdeményezés mindkét oldalra pozitívan hat. Egyrészt mi is jól érezzük magunkat, hogy amit főzünk, azt más jóízűen megeszi, másrészt a másik fél is elégedetten távozik és adja tovább a jó hírünket az ismerőseinek. Döbbenetes végignézni, amikor valakinek a szemléletmódja pár óra alatt meg tud változni egy ilyen megosztó kérdés kapcsán, mint a cigányság azért, mert jó élményeket szerez nálunk.

Mit gondol, ebben a városrészben mely szervezetek iránt a legnagyobb az érdeklődés?

A mi szervezetünk iránt is hatalmas az érdeklődés a környékről, amihez hozzájárul az is, hogy támogatjuk a szegényeket, hiszen naponta osztunk élelmiszert a rászorulóknak. Népszerűek vagyunk azért is, mert figyelünk arra, hogy ne a programhoz jöjjenek az emberek, hanem a program menjen az emberekhez. Hiszen, ha azt szeretném, hogy sokan eljöjjenek az adott rendezvényre, akkor figyelembe kell vennem, hogy az általam kiválasztott helyszínre hogyan lehet kijutni. Akkor tudom elérni, hogy eljöjjenek a programra, ha az ilyen akadályokat, mint a kijutás nehézsége, elhárítom. Ezeket a gesztusokat nagyon értékelik az emberek.

Rajtunk kívül természetesen több más szervezet is működik a városrészben, például a MIOK vagy az Origó, de annyira nem látok rá a munkásságukra. Ők sokkal inkább a zárt ajtók mögött dolgoznak.

Vozár Pál

Pécsbányai Kulturális Egyesület, Pécsbányai Közösségi Ház
elnök, közösségi ház vezető

Vozár Pál a pécsi közélet egyik kiemelkedő szereplője, így talán nehéz elhinni, hogy nem egy tüke pécsiről van szó. Hogy került Pécsre, és miért választotta Pécsbányát lakhelyéül és munkahelyéül?

Elsősorban a baráti szálak vezettek ide Pécsre, majd a munkalehetőség, és nem utolsó sorban a családalapítás. 8 éve vezetem a közösségi házat Pécsbányán. Előtte idegenforgalomban és vendéglátásban, később rehabilitációs munkahelyen is dolgoztam. Amikor megszűnt Pécsbányatelepen az iskola, a város nem tudott mit kezdeni az épülettel. Gyakorlatilag az összes közösségi szolgáltatás megszűnt az iskolával, a postával, a bolttal együtt, egy olyan területen, ahol több mint 2000 fő él. Az 1960-as években közösségi házként működött az iskola épülete, így adódott az ötlet, hogy akkor legyen megint az.

Az első civil szervezet amelyik megkapta működtetésre a házat, alapvetően közterület fenntartási feladatokra vállalkozott. Nagy feladat volt számukra, hogy egy közösségi teret működtessenek. 2011-ben az akkor már működő Pécsbányai Kulturális Egyesületet bízta meg a város a közösségi ház üzemeltetésével. Ekkor kerültem én is oda.

Mit jelent önnek pécsinek lenni?

Sokszor gondolkodtam már ezen. Nekem, mint alföldinek nagyban különbözik az itteni lét az ott megszokottól. Itt hegyek vannak, más a domborzat, más a növényzet. A polgárosodott kultúra az, ami a belvárosban körbevesz a többszáz éves épületekkel. Mellette az egyetemi élet, amivel nap mint nap találkozik az ember. Nagyon érdekes a kultúrák sokszínűsége, találkozása. Nyomon követhető, érzékelhető a városban a sváb, a horvát, a szerb, a szlovák, a roma és persze a magyar kultúra jelenléte, keveredése. Ettől színes és érdekes, mindamellett emiatt nehéz a városnak egységes arculatot adni. Ezekben nagyon sok pozitív rezgés van.

2003 óta lakik Pécsbányán, 2011 óta a munkája, közösségi tevékenysége is ide köti. Miért jó Pécsbányán élni?

Nagyon szeretek itt lakni. Alvó Csipkerózsikához hasonlítanám a környéket. A természet, ami körülvesz, gyönyörű. A barátaim óva intettek, hogy ideköltözzek, de szerencsére nem

hallgattam rájuk. Természetesen az itt lakó roma emberek miatt féltettek. Úgy gondolom, hogy cigányemberek már mindenhol laknak, meg kell tanulni együtt élni velük. El kell fogadni és tisztelni kell egymás kultúráját. Lehet ez Kertvárosban, Uránvárosban, Belvárosban, Meszesen vagy itt. Együtt tudunk élni, ha kölcsönösen elfogadjuk egymást.

Mi lenne az a három dolog, amin változtatna itt Pécsbányán és hogyan tenné?

Erre nehéz röviden válaszolni. Egy EFOP pályázat keretében a Szent István Egyetem tájépítő mérnök mesterszakos végzős hallgatói töltöttek nálunk egy egész hetet. Tizennégy hallgató érkezett három oktatóval. A téma Pécsbánya újjáépítése volt. Hogyan lehetne egy új brandet, külsőt, jövőt adni ennek a városrésznek? Nekünk van egy Jövőműhely nevű nem formális csoportunk, ami négy éve működik. Havonta jövünk össze, hogy megbeszéljük Pécsbánya jövőjét.

Most adódott lehetőség arra, hogy szakembereket is bevonjunk a beszélgetéseinkbe. Minden hallgató mellé egy helyi lakost rendeltünk, aki elkísérte őket és bemutatta nekik Pécsbányát. Esténként közös beszélgetéseket tartottunk, ahová meghívtuk Pécs város nagyobb üzemeinek képviselőit. Vendégünk volt a Biokom, a Városháza, és a Pécsi Hőerőmű vezetője vagy képviselője. Igyekeztünk több szempontból vizsgálni a dolgokat, velük együtt. Nekünk a legfontosabb a Karolina-külfejtés rekultivációja és a táj helyreállítása. Segítségünkre van ebben a szintén helyben működő Karolina Tájsebész Csoport. 2018 februárjában sikerült elérni, hogy elinduljon a terület megújítása, rendezése. Egész Pécsbánya átértékelődhet, ha ez a területi seb begyógyul.

A másik nagyon fontos területünk az Ezeréves Gesztenyés. Baranya Megyében Zengővárkonytól idáig, még a honfoglalás korában egy összefüggő szelídgesztenyés erdő volt. Mára már csak szigetek maradtak belőle. A legnagyobb terület a pécsbányai, összefüggően négy és fél hektár. Egy gombabetegség miatt az 1980-as évek végén majdnem teljesen kipusztult. Ennek a visszatelepítése és ligetes jellégének kialakítása a legfontosabb feladatunk. Szeretnénk, ha Pécsbánya egy rekreációs területe, zöld tüdeje lenne Pécsnek.

Talán ezt a kettőt emelném ki, de emellett még rengeteg elképzelésünk van.

Személy szerint ön hogyan tudna hozzájárulni ezen nemes feladatok megvalósításához?

Nehéz erre válaszolni. Természetesen nem a személyem a fontos. A családom is figyelmeztet, hogy lépjek hátrébb, ne vállaljam túl magam. Ugyanakkor a történések, változások

központja a Közösségi Ház. A civil mozgástér is itt összpontosul, így nem tudok kimaradni ezekből a dolgokból. Közéleti szerepet is vállaltam civilként, ezért itt a telepen értelemszerű, hogy engem keresnek meg mindenféle problémával az emberek. A szociális tűzifától az ételosztáson keresztül, számtalan problémával találkozom és foglalkozom. Ezt nem teherként élem meg. A személyiségem olyan, hogy élvezem ezeket a feladatokat. Néha sok és fárasztó, néha meghaladja a kompetenciáimat is.

Visszatérve Pécsbánya kulturális életére, több mint hét éve aktív szereplője ennek a városrésznek, a közösségi ház vezetőjeként. Milyen közösségi élet jellemezte Pécsbányát a múltban és hogyan változott ez az idővel?

A Mecseki Szénbánya bezárásáig az itt élők mindennel el voltak kényeztetve. Bármilyen jellegű problémájukkal a bányához tudtak fordulni. Épültek az utak, szépültek a közterek. A bánya bezárásával ez egy csapásra megszűnt. Az 1990-1991-es évekről beszélek. Ezzel egyidőben elkészültek Kertvárosban az utolsó panellakások is, és a bányászok a végkielégítésükből bevásárolták magukat oda. Nagyon sokan költöztek el abban az időben. Az üresen álló bányászlakások az önkormányzathoz kerültek. Az önkormányzat szociális bérlakásokat alakított ki ezekből és nehézsorsú, hátrányos helyzetű családokat költöztetett be. Főként munkanélküli és/vagy szociális problémákkal küzdő emberek költöztek ide. Beköltözésük az egész telep életét megváltoztatta. Ahogy az elején említettem, minden bezárt vagy megszűnt, egy mélyrepülés vette kezdetét.

A település jelen állapotában szociológiai szempontból három részre osztható. Az első a régi bányász identitású és bányász kulturális hagyományokat őrző réteg, akik az idős nyugdíjas bányászok, vagy az ő leszármazottjaik. A szociális problémákkal terhelt családok a második réteg, a telep közepén. Végezetül van egy 10-15 éve betelepült, középosztálybeli értelmiségi réteg, akik ingatlanokat építettek az alvégen, új utakat, utcákat nyitottak. A felvégen az Ezeréves Gesztenyésnél pedig a régi házakat újították fel, vagy újítják fel folyamatosan.

Milyen rendezvényeket, programokat emelne ki az elmúlt időszakból?

A legjelentősebb a Gesztenye Liget Fesztivál. Ezt a már említett jövőműhelyes csoportunk találta ki. Negyedik éve rendezzük meg folyamatosan. Ezzel a rendezvénnyel szerettünk volna kilépni Pécsbánya határain kívülre, célunk egy kisvárosi rendezvény vagy fesztivál létrehozása volt. Úgy gondolom, hogy egy sikeres családi fesztivál lett belőle. Nagyon sok gyermek, környezetbarát és természetközeli programmal hívogatjuk a pécsieket. A rendezvényt októberben tartjuk szabadtéren, mégis 1000-1500 ember kilátogat hozzánk arra az

egy napra. Ezért is gondolom, hogy sikeresen tudjuk átlépni Pécsbánya határait.

A programjaink jelentős része pályázatfüggő, de így is sikerült nagyon sok kreatív művészt meghívni a rendezvényeinkre. A telepi gyerekek a meghívott festők segítségével számos köztéri falat festettek át. Nyári alkotótáborokat is szerveztünk nekik, illetve kirándulásokon is részt tudnak venni. Felújítottuk, rendbe tettük a játszótereket, amik nagyon el voltak hanyagolva. Igyekszünk virágosítani, parkosítani, és a gesztenyés is látványos megújuláson ment át. Megkaptuk a várostól gondozásra ezt a területet, igyekszünk jól karbantartani. Szeretnénk itt egy szoborparkot kialakítani. A kiszáradt fatörzsekből szobrászművészek faragnak alkotásokat. Eddig három mű készült el. Terveink szerint minden évben egy szoborral szeretnénk bővíteni a parkot.

A tavalyi évben nyitott egy könyvtárpontot a Csorba Győző könyvtár a közösségi házban. Miért fontos ez az együttműködés és mennyire használja ki a lakosság ezt a lehetőséget?

Közel hatezres állománya volt a közösségi háznak, amit még az iskolától örököltünk. Ez bővült adománykönyvekkel az évek folyamán, amit az emberek már nem tudtak az otthonaikban tárolni. A kultúránknak köszönhetően nem dobjuk ki a könyveket, hanem amíg tudjuk tároljuk különböző helyeken a pincétől a padlásig. Egy idő után viszont nincs mit tenni, odaadjuk egy könyvtárnak. Igen változatosak ezek a könyvek, szakirodalomtól a szépirodalmon keresztül egészen a ponyváig terjed. Így felduzzadt a könyvtárunk, viszont elenyésző volt az olvasószámunk.

Tekintettel arra, hogy a Csorba Győző Könyvtár amúgy is terjeszkedni szeretett volna, mi átadtuk az egészet az ő gondozásukba. Ők cserébe ellátták minket frissebb könyvekkel, amiket az emberek szívesebben olvasnak. Jelenleg így egy közel kétezres példányszámú állományunk van. Sajnos ez nem azt jelenti, hogy több olvasni vágyó térne be hozzánk, inkább az internet lehetőséget keresik nálunk, főleg a fiatalok.

Számos rendezvényt említett, amelyekhez elengedhetetlen a közösségi aktivitás. Mennyire aktív a helyi közösség, mennyire sikerül önkénteseként bevonni őket a programokba?

Van egy 20-30 fős magja ennek a közösségnek, akikre mindig lehet számítani. Ezeknek természetesen a zöme a középosztálybeli értelmiségi rétegből kerül ki. Van egy kisebb csoport a helyi roma közösségből is, akikre mindig számíthatunk a rendezvényeink során. A program különböző fázisaiban tudnak segíteni ezek az emberek. Vannak, akik már a

pályázatírásban és menedzselésben is szerepet vállalnak. És vannak, akikre csak egy-egy programelemet tudunk rábízni, ez lehet akár kézművesfoglalkozás, vagy gyermekprogram a könyvtárunkban. Folyamatosan törekszünk arra, hogy ezt szélesítsük. Az utóbbi időben észrevettük, hogy egyre többen jönnek el önkéntesként a rendezvényeinkre. A középiskolákból 40-50 fő szokott eljönni a Gesztenyeliget Fesztiválra segíteni. Ezzel érdemes lenne komolyabban is foglalkozni.

Az emberek önkéntesként máshogy állnak a programhoz, mert a szabadidejüket áldozzák fel erre a célra. Kezd az önkéntesség kultúrája elterjedni nálunk és ez egy jó dolog. Ebben az egyetem nagy segítségünkre van. Indult nálunk egy tanuló kör, ahol hetente kétszer foglalkoznak az általános iskolás gyerekekkel a fiatal egyetemisták. Korrepetálással foglalkoznak, valamint segítenek a házi feladatok elkészítésében.

Vannak, aki évente jönnek el a fesztiválra, vannak, akik hetente foglalkoznak a gyerekekkel. De mi örömmel fogadunk mindenkit.

Összefoglaló

A Kelet-mecseki városrészeken 42 interjú alapján készítettük el a célterületi elemzést. Az információgyűjtés során kíváncsiak voltunk az interjúalany helyi közérzetének minőségére, a közvetlen lakókörnyezetében való társadalmi mozgásokról alkotott véleményére, a változásokkal kapcsolatos elképzeléseire. Az interjúk a helyi véleményformálók érték- és problémaköreinek megismeréséhez, a cselekvési kedv irányainak feltérképezéséhez adtak támpontokat. Fontosnak tartottuk, hogy megszólítsuk azokat, akik munkájuk, szakmai kompetenciáik és társadalmi szerepvállalásuk alapján a helyi társadalmi változások kérdéskörében meghatározó információkkal és személyes meglátásokkal segíthetik a projekt sikeres megvalósulását. Prioritást jelentett a kulturális-közösségi színterek munkatársainak, a civil szervezetek aktivistáinak és a programok résztvevőiként elért lakosság véleményének megismerése. A válaszadás önkéntes volt.

A válaszok alapvetően három fő alapkérdés köré épültek. Az első szempont arra irányult, hogy mit jelent a pécsiség a válaszadó számára, és milyen megőrzendő értékeket tartanak fontosnak a városrészben. E kérdéskörben rendkívül szerteágazó visszacsatolások érkeztek, ugyanakkor jól kirajzolódott a város/városrész közösségi értékrendszere. Megemlítésre kerültek jelentős programok, közösségi színterek és egyéb, a polgárok mindennapjaiban jelentős momentumok.

A második szempont a városrészben fellelhető problémák megismerésére fókuszált. E kérdéskörben egyre szélesedő fókuszpontok kerültek meghatározásra. A válaszadók által megemlített témák a környezeti, gazdasági, intézményi, infrastrukturális és a közösségi életet jellemző állapotok köré épültek. A közösségi együttműködések korlátai és dilemmái mellett megjelentek a városképi kérdések, fenntarthatósági és közlekedési nehézségek is.

A harmadik aspektus a válaszadó személyes aktivitása, közösségi szerepvállalási hajlandóságának megismerése volt. E kérdéskörben is sokrétű válaszok érkeztek, melyek jellemzően az önkéntes munka, civil aktivitás, a személyes példamutatás, a saját tudás és tapasztalat megosztásának szándékára irányultak.

Az interjúk összesítését a stratégiai tervezéshez hasonló módon végeztük. A válaszadó által deklarált pozitívumokat értékek, erősségek, erőforrások kategóriába soroltuk, a szükséges változásokra irányuló negatívumokat, problémákat, hiányokat, gyengeségeket kihívásként és a jövőben megoldandó feladatként értelmeztük, a változásokhoz való hozzájárulást pedig olyan lehetőségként, mely a projektcélok-erőforrások kontextusában eszköz lehet a megvalósítandó fejlesztési folyamatok során. A válaszok súlyozása a válaszadók által szabadon kifejtett témakörök rangsorolása mentén történt, így a legtöbbször említett téma került a helyi programtervező munka középpontjába. Fontos megjegyeznünk, hogy *A helyi identitás és kohézió erősítése Pécs városában* című projekt közösségi események és folyamatok megvalósulását támogatja, tehát infrastrukturális beruházásokat nem. A felmérést követően elkészült városrészi cselekvési terv így az interjúk eredményeihez is kapcsolódott.

A Kelet-mecseki városrészek a Budai vámtól észak-nyugati és északi irányba elterülő Diós, Meszes, Szabolcs és Pécsbánya területeket fogja össze. A térség gazdasági adottságai az elmúlt évtizedekben jelentősen megváltoztak, társadalmilag tagolttá vált. Az egyes városrészekben működő közösségi színterek a helyi civil szervezeteknek köszönhetően gazdag közösségi életnek adnak otthont.

Kirajzolódott pozitív fókuszpontok a Kelet-mecseki városrészekben

Az interjúkból kibontakozó, az interjúalanyok számára legfontosabb a helyi kötődést, mindennapi életet meghatározó értékek a bányászmúltra és a közösségekre irányultak:

- kulturális élet, a bányászközösségek megtartó ereje;
- nyugodt, szép környezet;
- jó példák a közösségi összefogásra (játszótér, buszforduló, park és óvoda felújtás);
- családi kötődések;
- ellátottság (boltok, intézmények).

Problémák, változásokra irányuló válaszok a Kelet-mecseki városrészekben

A változások iránti igények megfogalmazása jellemzően azokra a problémákra irányulnak, melyek az interjúalany mindennapjait negatívan befolyásoló tényezők, valamint a személyes érintettség okán a társas kapcsolatokat, közösségi tevékenységeket és a közvetlen társadalmi szerepvállalást befolyásoló nehézségek. A kialakult sorrendből is jól kirajzolódnak a közösségi életre ható összefüggések:

- a közbiztonság rossz;
- elhanyagoltság, a közterek állapota nem kielégítő;
- közlekedési nehézségek;
- járdák, utak állapota nem megfelelő;
- információáramlás hiánya;
- elöregedő városrész, a fiatalok megszólítása, bevonása, a generációk közötti párbeszéd nehézkes.

Személyes szerepvállalás lehetőségei

Az interjúalanyok személyes jövőbeni közreműködése jellemzően hasonlóan abban a társadalmi szerepvállalásban nyilvánul meg, amely a jelenben is meghatározza közösségi tevékenységeiket.

Fókuszpontok rangsora:

- személyes szerepvállalás, önkéntesség;
- közösségi programok szervezése;
- példamutatás, összefogás.

Kelet-Mecsek identitását máig a bányászmúlt határozza meg. A különböző városrészen belüli részte-

rületek civil szereplői és közösségei a generációk közötti párbeszéd megteremtésére és a társadalmi összefogás értékeire hívják fel a figyelmet. Ebben teret adnak a jövőnek is, hiszen az itt fellelhető természeti és szellemi kincsek azok, melyek hozzásegíthetik a fiatalokat is saját identitásuk megteremtéséhez, a településrész hagyományainak megismeréséhez, tiszteletéhez és megőrzéséhez.

A „Helyi identitás és kohézió erősítése Pécs városában” című projekt célterületei

Belső városrész

A Belső városrész célterületet két településrész alkotja: a történelmi Belváros és a Siklósi külvárosnak nevezett városrész. E két terület tekinthető Pécs központjának. Északon az Aradi vértanúk útja, Kálvária utca, keleten az Ágoston tér, Majorossy utca, Lánc utca, Sport utca, Alsómalom utca, délen a Bacsó Béla utca, Somogyi Béla utca, Kálvin utca, nyugaton a Klimó utca, Rákóczi út és a Szabadság utca határolják.

Szigeti városrészek

A Szigeti városrészek célterületet két településrész alkotja: Szigeti külváros és Ispitaalja. A településrészt északról az Ifjúság útja, Alkotmány utca és Kodály Zoltán utca, keletről a Klimó utca, Rákóczi út, Szabadság utca, Kálvin utca, Alsómalom utca, Siklósi út, nyugatról a Kürt utca, Tüzér utca, délről pedig vasútvonal határolja.

Uránváros

Az Uránváros célterületet 3 városrész alkotja: Uránváros, Kovácstelep és Szigeti-tanya. Északról a 6-os út, nyugatról a Tüzér utca, délről a Pécsi-víz és a Nyugati ipari út és a Magyarürögi-vízfolyás határolja.

Nyugati városrészek

A Nyugati városrészek célterület keleti határát a Magyarürögi út és vízfolyás jelenti, déli végpontját a Pécs-Budapest vasútvonal határozza meg és a 6-os út, északról a Mecsek lankái jelentik terjeszkedésének korlátját, míg nyugati vége a város közigazgatási határa. A célterületet a következő városrészek alkotják az ITS meghatározása alapján: Újmecsekalja, Rácváros, Szentkút, Kismélyvölgy, Ürög, Szentmiklós, Patacs, Zsebedomb, Fogadó, Bolgárkert, Nyugati ipari út.

Nyugat-Mecsek

A területet nyugaton a Magyarürögi vízfolyás, délen a Szigeti út és a Kürt utca, Ifjúság útja, Alkotmány utca és a Kodály Zoltán utca, keleten a Bartók Béla utca, Bárány út, Erdész utca határolja, míg északon a Mecsek lankái jelentik terjeszkedésének korlátját. A célterületet Deindol, Donátus, Makár, Csoronika, Bálics, Szkókó és Rókusdomb településrészek alkotják.

Közép-Mecsek

A területet nyugaton a Bartók Béla utca, Bárány út, Erdész utca, délen az Aradi vértanúk útja, Kálvária utca, Majorossy utca, Ágoston tér, Ady Endre utca, Hársfa út határolja, keleti végpontját a Rákos Lajos, Gödör utca jelentik, északi kiterjedését pedig a Misina, Tubes és a Lapis határozzák meg. A célterületet Mecsekoldal, Havihegy, Piricsizma, Gyükés és Rigóder településrészek alkotják.

Kelet-Mecsek

A területet nyugaton az Engel utca határolja, nyugati végeit a Rákos Lajos utca, Gödör utca, Karolina külfejtés,

Gesztenyés utca jelenti, északon a Kénes út, Komlói út szegélyezi, északi és keleti vége a város közigazgatási határa, délen a 6-os út határolja. A célterületet Pécsbánya, Szabolcs, Szabolcsi zártkert, Meszes és Diós városrészek alkotják.

Kelet-Pécs

A Kelet-Pécs célterületet északon az Ady Endre utca, Hársfa út, Engel utca és a 6-os út határolja, keleten Pécs közigazgatási határáig terjed a városrész, délen az 57-es út, nyugaton az Árpádi-árok, Faiskola utca, Siklósi út, Somogyi Béla utca, Bacsó Béla utca, a Sport utca és Lánc utca határolja. A célterületet több településrész alkotja: Budaiváros, Budai külváros, Kisbalokány, Basamalom, Gyárváros, Üszög, Üszögi tározó-major, Balokány, Tüskésrét, Újhegy. A célterület térszerkezete rendkívül eklektikus. Belvárosi, sűrűn beépített, családi házas külvárosi és falusi jellegű főleg lakóövezetek, valamint a zöldfolyosó részét képező szolgáltató területek, továbbá barnamezős és iparterületek tarkítják a képet.

Somogy-Vasas-Hird

A területet különálló településrészek alkotják, melyek szervesen nem tartoznak Pécs városszövetébe: Józsefháza, István-akna, Rücker-akna, Somogy, Vasas, Hird, Flóriántelep, Petőfi-akna, M utca, Murom és Árpádtető.

Észak-Kertváros

A területet északon a Kálvin utca és a vasútvonal, keleten a Siklósi út, Árpádi-árok, Faiskola utca, Fésűs utca, Málomi út, délen a Maléter Pál út és a Málomi-árok, nyugaton a Megyeri út, Garázs utca határolja, valamint nyugati végei a város közigazgatási határát is jelentik egyben. A célterületet Kertváros, Észak-Megyer és Füzes alkotják.

Közép-Megyer

A területet Megyer központja alkotja. Északon a Maléter Pál út, nyugaton és délen a Nagy Imre út, keleten a Siklósi út határolja. A célterület kialakításra vonatkozó előírásnak eleget téve a területhez tartozik a Boros István utca és a Littke József utca lakótömbjei is.

Dél-Megyer

A területet Megyer-déli része alkotja. Északon és keleten a Nagy Imre út és a Málomi-árok, keleten és délen a Tildy Zoltán utca, Felső utca határolja, nyugati végei Pécs közigazgatási határát jelentik.

Déli városrészek

A városrész keleti, déli és nyugati határa egyben a város közigazgatási határa is, északon a Nagy Imre út és a Málomi-árok választja el Megyer többi részétől. A Déli városrészek célterületet Málom, Postavölgy, Árpádváros, Nagyárpád, Köztemető, Péterpuszta, Déli gazdasági terület, Rózsadomb alkotják.

Pécs

SIGILL. LIBER. ET REG. CIVITATIS OLIMQUE ECCLESIEN.
I.H.M.T.

PÉCSI
KÖZÖSSÉGEK

KELET-MECSEK

VII.

PÉCSI
KÖZÖSSÉGEK